

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Освітня програма	38605 Екологія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	101 Екологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	38605
Назва ОП	Екологія
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Шестопалов Олексій Валерійович, Тесьолкіна Тетяна Сергіївна, Бахарєв Володимир Сергійович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	17.02.2025 р. – 19.02.2025 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://www.chnu.edu.ua/media/judbdoxy/onp-ekolohiia-vidomosti-samotsiniuvannia.pdf
Програма візиту експертної групи	https://www.chnu.edu.ua/media/ih2df3eu/prohrama-ekolohiia-1.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

☐ Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Висновок щодо відповідності критеріям. Позитивні практики за освітньою програмою:

Структура та зміст освітньо-наукової програми (далі – ОНП) відповідає вимогам стандарту вищої освіти, ринку праці, галузевому та регіональному аспектам, досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм, а також сучасним трендам розвитку галузі. ОНП «Екологія» третього освітньо-наукового рівня має чіткі, зрозумілі та досяжні цілі, які добре корелюють зі Стратегією розвитку, місією та візією Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича (далі - ЧНУ). Обсяг ОНП «ЕО» складає 39 кредитів ЄКТС. Програма має чітку структуру, забезпечує формування професійних і загальних компетенцій, та враховує пріоритети сталого розвитку. Крім теоретичної підготовки, передбачено практикоорієнтовані компоненти. Програма надає можливості для формування індивідуальної освітньої траєкторії через вибіркові дисципліни, передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок soft skills, що відповідають заявленим цілям. Правила прийому на навчання ОНП є чіткими, зрозумілими та не містять дискримінаційних положень, враховують особливості освітньої програми, оприлюднені. Зміст ОНП «Екологія» та її освітніх компонентів (ОК) щорічно оновлюється на основі аналізу аналогічних програм українських і закордонних ЗВО, сучасних наукових досягнень, результатів наукових досліджень викладачів, участі гаранта та НПП в міжнародних проєктах, регулярних опитувань здобувачів і роботодавців. Викладачі даної ОНП активно беруть участь у міжнародних проєктах, стажуваннях і впроваджують результати підвищення кваліфікації та наукової роботи в навчальний процес. Форми і терміни контрольних заходів, а також критерії оцінювання є доступними, зрозумілими та своєчасно доводяться до здобувачів. Наявні процедури повторного запобігання академічної недоброчесної. Людські ресурси є достатніми для досягнення цілей та результатів навчання ОНП. Здобувачі мають забезпечені матеріально-технічними умовами для проведення своїх наукових досліджень. Випускова кафедра екології та біомоніторингу має розвинену мережу співпраці з іншими структурними підрозділами ЧНУ, що дозволяє здобувачам розширити свій спектр досліджень зокрема в інших лабораторіях. Здобувачі на НПП мають можливість отримати безоплатну фахову психологічну підтримку. ЗВО демонструє політику відкритості й прозорості та дотримується практики регулярного інформаційного наповнення офіційного сайту. Здобувачі мають можливість брати участь у міжнародних наукових проєктах за тематикою своїх досліджень. В ЧНУ створено наукове середовище, що є запорукою успішного досягнення цілей освітньо-наукової програми. Узагальнюючи можна констатувати загальну відповідність діяльності ЧНУ за ОНП 101 «Екологія» відповідно до вимог критеріїв 1-10.

Недоліки

Відсутність на сайті ЗВО документів, які б інтегрували хід та результати процесу обговорення ОНП. Суто практична компонента ОНП обмежена лише педагогічною практикою. Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті відносно врахування результатів в межах окремого освітнього компонента є складною та багатоступеневою та містить обмеження, що може бути стримуючим фактором для здобувачів, які хотіли б скористатися можливістю визнання таких результатів. Здобувачі освіти не залучені у програмах міжнародної мобільності у напрямках практичного навчання за кордоном. У окремих РП відсутні літературні джерела авторства НПП. На ОНП з 2022 року відзначається низький рівень залучення роботодавців та експертів-практиків до аудиторних занять. Низька публікаційна активність здобувачів у періодичних наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукових базах Scopus та Web of Science Відсутня практика оприлюднення консолідованих рішень з урахування рекомендацій та усунення недоліків, висловлених у процесах акредитації усіх ОП та ОНП ЧНУ. Відкритий доступ до такої інформації є важливою передумовою ефективності процесів постакредитаційного моніторингу. Неповна доступність навчальних корпусів особам з особливими освітніми потребами.

Рекомендації

Гаранту ОНП разом і з представниками Центру забезпечення якості ЧНУ під час організації процесу перегляду та оновлення ОНП: 1) проаналізувати доцільність формування унікальних СК і РН, як і б відображали особливості даної ОНП; 2) запровадити практику формування інтегрованих звітів за результатами обговорення змін в ОНП; 3) розглянути доцільність запровадження науково-дослідницької (польової) практики. Розглянути можливість спрощення Процедури визнання результатів неформальної та інформальної освіти у частині змістовних елементів освітнього компонента (дисципліни). НПП, які забезпечують ОК, запровадити практику висвітлення у літературних джерелах РП навчальних дисциплін результатів власних наукових досліджень та методичних розробок. Гаранту у співпраці з відділом міжнародних зв'язків рекомендується впровадити з 2025–2026 н. р. програми міжнародної кредитної (в тому числі дистанційної) мобільності аспірантів. ЕГ рекомендує адміністратору сайту кафедр оновити відомості щодо актуальних напрямів досліджень, методичних праць та останніх публікацій НПП, а також додати наукометричні дані (ORCID, Scopus, Web Of Science та Google Scholar) всім НПП. Під час наступного перегляду «Положення про проведення конкурсу на заміщення вакантних посад у ЧНУ» включити вимоги ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (стаття 10, п.3). Гаранту ОНП з 2025-2026 запровадити практику систематичного залучення професіоналів-практиків та експертів галузі до освітнього процесу (наприклад, проведення аудиторних занять, гостьових лекцій, майстер-класів, семінарів, вебінарів тощо). Науковим керівникам здобувачів активізувати роботу з написання та публікування статей у періодичних наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукових базах Scopus та Web of Science протягом 2025/2026 н.р. Центру забезпечення якості освіти запровадити практику оприлюднення на сайті ЧНУ інформації щодо консолідованих результатів реагування внутрішньої системи якості ЗВО на визначені недоліки та запропоновані рекомендації з урахуванням усіх акредитацій, що пройшли в університеті. Термін реалізації – до початку 2025-2026 н.р.

Адміністрації ЗВО протягом 2025 року продовжувати діяльність з покращення доступності навчальних корпусів особам з особливими освітніми потребами.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проєктування освітньої програми:

1. Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти. За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання затверджуються закладом вищої освіти і мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Освітньо-наукова програма «Екологія» (Далі – ОНП «ЕО») в редакції 2023 року, поданій на акредитацію має відповідність вимогам Стандарту вищої освіти зі спеціальності 101 «Екологія» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, затвердженого наказом МОН №1421 від 23.12.2021. Передбачені Стандартом компетентностей випускника рівня доктор філософії, як загальні ЗК01-ЗК02, так і спеціальні СК01-СК06 беззаперечно можуть бути сформовані під час опанування завдань, передбачених обов'язковими освітніми компонентами ОНП. Нормативний зміст підготовки майбутніх докторів філософії, сформульований у термінах результатів навчання – РНО1-07 також повною мірою реалізуються обов'язковими освітніми компонентами, передбаченими для опанування цією ОНП. Кожному ПРН та компетентності приділено належну увагу для забезпечення повноти формування та досягнення відповідно. Так, наприклад, РНО4 «Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни, дотичні до предметної області екології у закладах вищої освіти», повною мірою забезпечується викладанням ОК04 «Педагогічний професіоналізм викладача ЗВО», що формує теоретичні основи педагогічної майстерності та ОК07 «Асистентська педагогічна практика», що згідно з програмою практики та Положенням ЧНУ про педагогічну (асистентську) практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, яке передбачає пасивну та активну частини практики. Саме під час активної частини практики формується компетентність викладати дисципліни. Детальний аналіз змісту робочих навчальних програм підтверджує коректність матриць відповідності. Разом з тим, подана на акредитацію ОНП, на думку ЕГ, має чітко визначений фокус – унікальність напрямку наукових досліджень – усебічне вивчення життєвих циклів запилювачів у різних умовах існування в широкому сенсі екосистемних послуг. Тож наявність, додаткових, порівняно із Стандартом, компетентностей і результатів навчання сприяли б широкому визнанню особливості цієї ОНП. Отже, ЕГ рекомендує під час наступного перегляду ОНП розглянути доцільність формування компетентностей і результатів навчання, які б додатково висвітлювали унікальність програми.

2. Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідних професійних стандартів (за наявності). Освітні програми, що передбачають присвоєння професійних кваліфікацій, мають забезпечувати виконання вимог відповідних професійних стандартів

Професійний стандарт відсутній. ОНП не передбачає присвоєння професійної кваліфікації.

3. Освітня програма має чітко сформульовану мету, яка відповідає місії та стратегії закладу вищої освіти

ОНП «ЕО» має чітко визначену мету: «Підготовка висококваліфікованих наукових і науково-педагогічних фахівців з екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування, конкурентоспроможних у вітчизняному та міжнародному науково-освітньому просторі, здатних самостійно проводити власні наукові дослідження для вирішення комплексних екологічних проблем та здійснювати науково-педагогічну діяльність з використанням інноваційних підходів.», яка відповідає: 1) по-перше – інтегральній компетентності доктора філософії зі спеціальності 101 «Екологія», передбаченій Стандартом; 2) по-друге – місії та стратегічним завданням закладу, що визначені Стратегічним планом розвитку Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (2025-2029 pp.), (<https://www.chnu.edu.ua/universityet/normatyvni-dokumenty/strategichnyi-plan-rozvytku-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yurii-fedkovycha-2025-2029-rr/>). Стратегією розвитку ЧНУ задекларовано місію, що полягає у наданні якісної освіти, здійсненні актуальних досліджень, збереженні наукової еліти, співпраці з суспільством і бізнесом. Також візія університету – ЧНУ – центр інноваційної освіти та наукових досліджень. Отже, мета ОНП та стратегія розвитку ЗВО відчутно корелюють. Ступінь цієї кореляції суттєво підсилюють місія та візія

ЗНУ. Під час зустрічі з керівництвом ЧНУ, ректором університету було відмічено, що ОНП «ЕО» є безумовно пріоритетною для закладу, адже питання збереження довкілля є актуальними для нашої країни.

4. Мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням потреб заінтересованих сторін

Під час зустрічі зстейкголдерами та випускниками було підтверджено факти їх обізнаності з особливостями поданої ОНП, її метою та відповідності визначених програмних результатів навчання вимогам роботодавців, їх достатності для подальшої успішної практичної діяльності. Так Буликом Романом Євгеновичем, завідувачем кафедри біології та генетики Буковинського державного медичного університету відзначено факт абсолютної задоволеності ефективністю роботи двох співробітників кафедри, які є кандидатом біологічних наук і доктором філософії зі спеціальності 101 «Екологія» і випускниками аспірантури ЧНУ. Було підтверджено урахування позицій стейкголдерів, що здійснюється в ЗНУ через обговорення ОНП на засіданнях робочої групи ОНП та на засіданнях кафедри екології та біомоніторингу, – відповідні документи завантажено до системи НА у відповідь на запит експертної групи (ЕГ) у вигляді офіційно затвердженої довідки (<https://office.naqa.gov.ua/7f1cbcco-9ca6-48e1-87a9-90fa0998b5b3>). У процесі зустрічі зстейкголдерами Гаврилець Н.І., Гунчаком М.В., Семенчук В.Г., Делі О.Ф. та іншими було абсолютно повно підтверджено факт залучення стейкголдерів до процесів перегляду та вдосконалення ОНП. Випускники програми Брушнівська Л.В., Тимчук К.Ю., Шкоробець О.О. підтвердили факт залучення їх до процесів удосконалення ОНП. Під час онлайн зустрічі з аспірантами (зустріч 3) було одержано підтвердження того факту, що здобувачі вважають зміст освітньої складової достатнім для формування комплексу навичок необхідних для здійснення професійної подальшої професійної діяльності. Подані протоколи засідань кафедри підтверджують той факт, що представники академічного середовища ЗВО залучаються як стейкголдери до процесу оновлення, перегляду та вдосконалення ОНП. Наприклад, у 2024 році (протокол засідання кафедри №18 від 29.05.2024) після проходження асистентської практики аспіранти внесли ряд пропозицій з удосконалення методології реалізації завдань практики. Загалом внесок стейкголдерів у формування мети програми і результатів навчання оцінити неможливо, так як визначення ОНП відповідають стандарту. Разом з тим, на думку ЕГ, наявність в матеріалах обговорення ОНП аналітичних звітів за результатами розгляду проєктів сприяла б систематизації змін.

5. Мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку науки, спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Мета ОНП і програмні результати навчання відповідають Стандарту вищої освіти. Варто відзначити, що особливість поданої на акредитацію ОНП на рівні з глобальною метою визначається також галузевим і регіональним контекстом, адже в умовах тимчасової окупації частин Херсонської і Запорізької областей роль Південно-Західних регіонів і в тому числі – Чернівецької області в розвитку та збереженні такої важливої аграрної сфери як садівництво пропорційно зростає. Під час онлайн зустрічі з представниками роботодавців було підтверджено той факт, що державні, науково-дослідні, агрохолдинги та професійні об'єднання регіону за профілем ОНП мають вакансії для роботи фахівців-екологів зданих до системної науково-дослідницької діяльності. Також стейкголдери відмітили, що випускники, які в них працюють на достатньому рівні володіють методами інноваційно-практичної діяльності, іноземною мовою, методами екологічних досліджень та обробки інформації, а цілі та зміст ОНП, якість підготовки випускників, рівень їх знань і вмінь відповідає сучасним вимогам ринку праці та тенденції розвитку галузі ТЗНС. Загалом варто відзначити, що ОНП була сформована на базі детального вивчення досвіду українських університетів: «Львівська політехніка», КНУ ім. Т.Г. Шевченка, НУБіП, ІФНТУНГ аналізувався зв'язок освітньої і наукової діяльності зміст обов'язкових освітніх компонентів, цілі та фокус ОНП, принципи побудови структурно-логічної схеми підготовки. А також ряду закордонних університетів серед яких пріоритет надано закладам із якими налагоджено активну наукову співпрацю – університету Палацького м. Оломоуц (Чехія), Шведського університету сільськогосподарських наук, університету Гронінгена (Нідерланди), університету Карла Франценса (Австрія) тощо. Паном Іржі Даніхліком – співробітником університету Палацького та паном Вейшнасом Флеммінгом – представником університету Гронінгена, підтверджено відповідність змісту ОНП та напрямку наукових досліджень сучасним трендам розвитку класичної екології.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

Сильних сторін та взірцевих практик не виявлено. Змістовна частина освітньої складової ОНП забезпечує актуальність знань, умінь і навичок здобувачів у відповідності до вимог затвердженого Стандарту вищої освіти. Формування ЗК, СК і РН, передбачених ОНП, здійснювалося з урахуванням досвіду вітчизняних та закордонних профільних ЗВО та з урахуванням пропозицій усіх наявних груп стейкголдерів. Зіставлення мети ОНП зі Стратегією розвитку ЧНУ дозволяє чітко визначити шляхи розвитку програми. До процесів моніторингу та удосконалення ОНП залучено широке коло стейкголдерів, серед яких як представники організацій та установ зацікавлених у фахівцях рівня доктора філософії, так і самі здобувачі. Загалом ЕГ констатує повну відповідність діяльності ЗВО за

цією ОНП вимогам підкритеріїв 1.1 - 1.5. Результати аналізу та надані ЕГ рекомендації дозволяють сформулювати висновок про відповідність критерію 1 рівню "В".

Недоліки

Суттєвих недоліків не виявлено. Як недолік можна відмітити відсутність на сайті ЗВО документів, які б інтегрували хід та результати процесу обговорення ОНП. Недолік не носить системного характеру та станом на сьогодні не призводить до зменшення вагомості програмних результатів.

Рекомендації

Гаранту ОНП разом і з представниками Центру забезпечення якості ЧНУ під час організації процесу перегляду та оновлення ОНП: 1) проаналізувати доцільність формування унікальних СК і РН, як і б відображали особливості даної ОНП; 2) запровадити практику формування інтегрованих звітів за результатами обговорення змін в ОНП.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо обсягу освітніх програм для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Загальний обсяг освітньої складової ОНП «ЕО» складає 39 кредитів ЄКТС, що також відображено в навчальному плані і відповідає п.21 Постанови КМУ від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>) та Стандарту вищої освіти. Обсяг обов'язкових освітніх компонентів, спрямованих на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, становить 29 кредитів ЄКТС (74,4%), що є достатнім для виконання вимог стандарту. На дисципліни, що обираються здобувачами вищої освіти, відводиться 10 кредитів ЄКТС (25,6%), при мінімальному показнику 25%, що також задовольняє вимогам законодавства.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявленої мети та програмних результатів навчання. Зміст освітньої програми забезпечує формування загальнокультурних та громадянських компетентностей, досягнення програмних результатів навчання, що передбачають готовність здобувача самостійно здійснювати аналіз та визначати закономірності суспільних процесів

Зміст ОНП має чітку структуру. Обов'язкові компоненти та практична підготовка – 29 кредитів ЄКТС, варіативна – 10 відповідно. Освітні компоненти взаємопов'язані чіткою логічною структурою, основною метою якої є візуалізація процесу забезпечення досягнення ПРН та взаємозв'язку результатів навчання з компетентностями майбутніх фахівців. Під час аналізу структурно-логічної схеми освітньої складової ОНП помічено дрібну технічну помилку яка не впливає на сутність розуміння схеми – дисципліна Філософія і методологія науки з'єднана лінією з результуючою, що спрямована на цикл професійно-наукової підготовки, натомість має бути з'єднана направленою стрілкою. Логіку схематичної побудови відображено як матриці відповідності компетентностей освітнім компонентам (розділ 4), програмних результатів навчання освітнім компонентам (розділ 5). Кожен програмний результат навчання охоплений змістом програми і може бути досягнутим. Проведений аналіз навчального плану та ОНП 2023 року, дозволив підтвердити актуальність інформації щодо змісту навчання фахівців за даною ОНП відповідно до відомостей про самооцінювання. Було розглянуто індивідуальні навчальні плани здобувачів кожного року вступу, факт присутності всіх освітніх компонентів у формі та обсязі відповідно до ОНП – підтверджено. Форма атестації здобувачів, передбачена ОНП відповідає Стандарту.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностей, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Усі освітні компоненти мають чітку відповідність цілям ОНП «Екологія». Введення до вибіркової частини низки дисциплін прикладного значення відповідно тематики наукових досліджень аспірантів сприяє підсиленню процесів опанування спеціальними компетентностями. Зміст ОНП чітко структуровано: 1) освітні компоненти, що формують загальнонаукові, мовні, компетенції та універсальні навички дослідника; 2) освітні компоненти, що формують фахові компетентності, у тому числі – педагогічного спрямування; 3) тематико-орієнтовані вибіркові освітні компоненти. Аналіз робочих програм навчальних дисциплін і силабусів, а також результати інтерв'ювання стейкхолдерів також свідчать про те, що зміст ОНП відповідає предметній області – класичній екології.

4. Структура і зміст освітньої програми передбачають можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

ОНП підготовки докторів філософії та навчальний план у своїй структурі забезпечують можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів за рахунок вибірових освітніх компонентів. Процедура вільного вибору здобувачами всіх рівнів вищої освіти в ЧНУ деталізована в «Положенні про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в ЧНУ ім. Ю. Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/42idlnj3/polozhennia-pro-pidhotovku-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-stupenia-doktora-filosofii.pdf>). Індивідуальний план повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта (здобувача) в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків кількості кредитів освітньої компоненти ЄКТС. Переліки вибірових дисциплін відповідають тематиці досліджень аспірантів, принципам альтернативності, академічної відповідальності (неприпустиме нав'язування певних вибірових дисциплін в інтересах кафедр чи окремих стейкхолдерів). Зміст вибірових дисциплін відповідає вимогам: актуальності, науковості, дослідницький характер, зв'язок з практикою, врахування науково-дослідницької діяльності аспірантів та наукових керівників. За зміст та реалізацію вибіркової дисципліни в освітньому процесі несуть відповідальність викладач, гарант ОНП та завідувач кафедри, за якою закріплено викладання відповідної дисципліни. Кафедра, за якою закріплений аспірант, упродовж двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури доводить до відома аспірантів перелік дисциплін за вільним вибором. Аспіранти ОНП «ЕО» здійснюють вибір 2 ВОКів з 12 пропозицій. Пропозиції позначені презентацією та силабусом. Ознайомившись з переліком дисциплін за вільним вибором, аспіранти вносять обрані дисципліни до вибіркової частини індивідуального плану. Завідувач аспірантури узагальнює інформацію про вибір аспірантами навчальних дисциплін, формує списки груп для вивчення тих чи інших вибірових дисциплін. Під час он-лайн зустрічей аспіранти підтвердили власну обізнаність з процесами вибору дисциплін, зазначили демократичність і студентоцентрованість даного процесу в ЧНУ. Зокрема, аспіранти зазначили, що вони самі можуть пропонувати дисципліни до складу вибірових і перелік цих ОК не обмежується каталогом, що представлений на сторінці кафедри екології та біомоніторингу. На запит ЕГ були надані скан-копії індивідуальних планів здобувачів, аналіз яких підтвердив реалістичність вибору.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка аспірантів, як свідчать робочі програми дисциплін, передбачена змістом, цілями, результатами навчання кожного ОК ОНП. Навчальним планом і ОНП 2023 року передбачено також – проходження асистентської педагогічної практики обсягом 4 кредити (тривалістю 180 годин) у другому семестрі на першому році навчання. Програма дисципліни «Асистентська педагогічна практика» відповідає вимогам «Положення про педагогічну (асистентську) практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії» (<https://www.chnu.edu.ua/media/osglw4gb/polozhennia-pro-pedahohichnu-asystentsku-praktyku-doktor-filosofii.pdf>). Теоретичну складову викладацької практики забезпечує обов'язкова навчальна дисципліна «Педагогічний професіоналізм викладача ЗВО». Під час он-лайн зустрічей із здобувачами освіти було встановлено, що декілька аспірантів різних років навчання після успішного завершення навчання на ОНП, захисту кваліфікаційної роботи мають бажання пов'язати власне життя з викладацькою діяльністю в сфері вищої освіти. Вони вважають викладацьку практику невід'ємним елементом ОНП. Було встановлено, що здобувачі безпосередньо та самостійно були залучені до процесу проведення навчальних занять.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок

Реалізація навчального процесу забезпечує належний рівень опанування soft skills навичок. Факт підтверджено в процесі он-лайн зустрічі з аспірантами, що навчаються на ОНП, а також, за результатами зустрічі з представниками роботодавців, які підтвердили достатній рівень комунікативності випускників, їх адаптивності, дослідницьких навичок, навичок з управління проектами, здатності розв'язувати комплексні інноваційні завдання. У відповідь на запит ЕГ ЗВО надано підтвердження системної участі аспірантів у заходах, що сприяють формуванню та закріпленню м'яких навичок – це і проекти і семінари і міжнародні програми і зустрічі. Інформація систематизована в системі НА під назвою «Запити soft skills@ за покликанням (<https://office.naqa.gov.ua/e0391287-a2dc-497c-bf79-beed87de2279>)».

7. Обсяг окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає законодавству, фактичному навантаженню здобувачів, та програмним результатам навчання

Розподіл обсягів ОНП у частині освітніх компонентів, згідно аналізу її структури і змісту, є цілком реалістичним. Дисципліни, яким було б присвоєно недостатню або надмірну кількість кредитів – відсутні. Загальний обсяг ОНП, обсяг обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів відповідає нормативним вимогам і фактичному навантаженню аспірантів. Аудиторна складова освітніх компонентів загалом для ОНП становить 32,4 %. Відповідно обсяг самостійної роботи освітніх компонентів загалом для ОНП становить 67,6 %. Загалом обсяг навчальної складової у розрахунок на 1 кредит ЄКТС для усіх дисциплін навчального плану разом складає більше, ніж 8 годин. Проте було встановлено, що за планом існує значна розбіжність в обсягах аудиторної складової: так відповідний обсяг для ОК «Академічне письмо і риторика іншомовного спілкування» складає 66%, у той час як для усіх інших ОК – 33%. Встановлено, що така розбіжність не є випадковою – це позиція академічного персоналу, керівництва ЗВО, основних стейкхолдерів і, найголовніше, самих здобувачів. У процесі спілкування усі фокус-групи підтвердили ефективність такого розподілу. Під час проведення он-лайн зустрічей зі здобувачами освіти встановлено факт достатності аудиторного навантаження, обсягів самостійної роботи та комфортності навчання. Перевантаження здобувачів під час семестру не допускається. На контроль за цим в ЧНУ спрямовані такі заходи: опитування аспірантів викладачами під час освітнього процесу; опитування випусковою кафедрою та відділом забезпечення якості освіти, що контролюють якість освіти, аналіз результатів складання аспірантами семестрового контролю.

8. Структура освітньої програми, освітні компоненти забезпечують практикоорієнтованість освітньої програми або узгоджені із завданнями та особливостями дуальної форми здобуття освіти (у разі реалізації цієї форми на освітній програмі)

Практикоорієнтованість ОНП повною мірою забезпечується освітніми компонентами. Структура програми передбачає виконання практичних завдань в обсязі 266 годин на противагу лекційній компоненті в 100 годин. Даний вид роботи здобувачів розрахований на узагальнення здобутих теоретичних та практичних знань і умінь, а також для набуття професійного досвіду та підготовки які є необхідними фахівцю для подальшої професійної діяльності. Навчальним планом передбачено також – проходження асистентської педагогічної практики обсягом 4 кредити (тривалістю 180 годин). Цей ОК4 забезпечує практичну складову формування у здобувачів педагогічної майстерності, що передбачено Стандартом ВО. Отже, рівень практикоорієнтованості ОНП можна вважати достатнім. Разом з тим, під час зустрічі з стейкхолдерами представниками Буковинської державної сільськогосподарської дослідної станції Інституту сільського господарства Карпатського регіону та Придніпровської дослідної станції садівництва Інституту садівництва НААН було зазначено, що переважну частину активного вегетативного періоду аспіранти кафедри проводять у польових дослідженнях на території дослідних ділянок. Ураховуючи цей факт ЕГ рекомендує гаранту ОНП під час чергового перегляду ОНП надати такій роботі здобувачів офіційності через запровадження науково-дослідницької (польової) практики. Дуальна форма освіти в процесі підготовки здобувачів вищої освіти за даною ОНП не застосовується.

9. Освітня програма забезпечує набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, направлених на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722

Освітня програма орієнтована на формування компетенцій, які можуть доповнити та реалізувати досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1. Ця ОНП – суцільна програма сталого розвитку - зокрема, це: ціль 1 (бідність) – підвищення ефективності екосистемних послуг; ціль 2 (голод) – як аспект розв'язання проблеми втрат запилювачів; ціль (добробут) – якісна продукція рослинництва – здоровий спосіб життя; ціль 4 (якісна освіта) – загальна візія ЧНУ; беззаперечно цілі 11-15; ціль 17 (глобальне партнерство) – як наслідок міжнародного наукового співробітництва. Загалом, під час реалізації ОНП університет сприяє гендерній рівності у сфері освіти та забезпечує рівний доступ до неї уразливих груп населення, зокрема людей з інвалідністю, що відповідає пп. 4.3, 4.5 резолюції Генасамблеї ООН та цілі 4 Указу Президента України від 30 вересня 2019 року № 722.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

Сильних сторін та взірцевих практик не виявлено. Підготовка аспірантів ведеться за ОНП та навчальним планом, що структурою, обсягом, розподілом освітніх компонентів, відповідають нормативним вимогам “Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти”,

затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 зі змінами. Усі освітні компоненти мають чітку відповідність цілям ОНП «Екологія» та формують цілісну систему досягнення ПРН з урахуванням унікальності самої ОНП. Можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії забезпечена дієвою процедурою вибору та фактично реалізована здобувачами. Форми і методи організації навчального і позанавчального процесу забезпечують належний рівень опанування soft skills навичок та здобуття практичних навичок викладацької діяльності. ЕГ констатує загалом повну відповідність діяльності ЗВО за цією ОПП вимогам підкритеріїв 2.1-2.9. Результати аналізу та надані ЕГ рекомендації дозволяють сформулювати висновок про відповідність критерію 2 рівню «В».

Недоліки

Суттєвих недоліків не виявлено. Суто практична компонента ОНП обмежена лише педагогічною практикою.

Рекомендації

ЕГ рекомендує гаранту ОНП під час чергового перегляду ОНП розглянути доцільність запровадження науково-дослідницької (польової) практики.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою укладені відповідно до Умов (Порядку) прийому на навчання для здобуття вищої освіти є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Уся інформація необхідна для вступу на навчання інтегрована на вкладці «Абітурієнту» центральної сторінки сайту ЗВО (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/>). Правила прийому до аспірантури ЧНУ у 2024 році розміщені на вкладці «Правила прийому» (<https://www.chnu.edu.ua/abiturientu/pravya-priyomu/aspirantura-ta-doktorantura/>) та визначають умови, строки та порядок прийому, перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, вимоги до рівня освіти вступників, порядок проведення конкурсного відбору та зарахування на навчання. Правила прийому охоплюють основні аспекти вступної кампанії від загальних положень до забезпечення відкритості та прозорості під час прийому. Правила прийому також містять додатки, які деталізують окремі аспекти вступної кампанії, зокрема: перелік акредитованих та неакредитованих спеціальностей, таблиці переведення тестових балів, порядок подання та розгляду мотиваційних листів, особливості прийому на навчання іноземців тощо. Аналіз Правил прийому свідчить, що вони не містять дискримінаційних положень, інформація про рівні умови вступу та спеціальні умови для окремих категорій вступників міститься в розділі VII Правил прийому до аспірантури ЧНУ у 2024 році.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують її особливості

Правила прийому до аспірантури ЧНУ у 2024 році враховують особливості освітньої програми. Для вступу на навчання за цією ОНП на третій освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачено проведення вступного іспиту зі спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 101 «Екологія») та додаткового вступного випробування для осіб, що мають ОС магістра з іншої галузі знань. Правила прийому до аспірантури ЧНУ у 2024 році враховують особливості освітньої програми. Для вступу на навчання за цією ОНП на третій освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачено проведення вступного іспиту зі спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 101 «Екологія») та додаткового вступного випробування для осіб, що мають ОС магістра з іншої галузі знань. Програма вступного іспиту зі спеціальності (https://www.chnu.edu.ua/media/jwcjphqm/101-_-prohrama-asp.pdf) включає перелік питань, які відповідають особливостям ОНП, а саме: основи екології та сталий розвиток, концепція екосистемних послуг, динаміка біоценозів, утроекологія, урбаністика. Форма проведення іспиту – тестування, що дозволяє перевірити рівень теоретичних знань вступників, необхідних для опанування даної освітньої програми.

3. Заклад вищої освіти у межах освітньої програми здійснює визнання програмних результатів навчання та кваліфікацій, здобутих на інших освітніх програмах (зокрема під час академічної мобільності). Таке визнання здійснюється відповідно до чітких і зрозумілих правил, що не суперечать національному законодавству та міжнародним актам, є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються. Процедура та прийняті рішення про визнання належним чином документуються відповідно до законодавства

Відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (<https://www.chnu.edu.ua/media/sbjpqmbc/polozhennia-pro-akademichnu-mobilnist-uchasnykiv-osvitnoho-protsesu-2024.pdf>), визнання результатів міжнародної освітньої академічної мобільності здобувачів вищої освіти здійснюється на основі кредитів ЄКТС, процедуру визнання та зарахування результатів проводить деканат факультету спільно з навчальним і міжнародним відділами, підтвердженням є Довідка про виконання міжнародної академічної мобільності або інший аналогічний документ, кредити ЄКТС використовуються для встановлення факту виконання кваліфікаційних вимог для здобуття ступеня. Визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, у ЧНУ регламентується Положенням про порядок переведення, відрахування, переривання навчання, поновлення та перезарахування програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (<https://www.chnu.edu.ua/media/jsqrlz3/polozhennia-pro-perevedennia-vidrakhuvannia-pereruvannia-navch-ponovlennia-doktora-filosofii-pdf.pdf>). Положення чітко визначає порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці. Процедура є зрозумілою та доступною для учасників освітнього процесу. Під час зустрічі, здобувачі освіти підтвердили свою обізнаність щодо можливостей проходження стажування, навчання за програмами академічної мобільності. Ураховуючи контингент – 7 осіб чоловічої статі з 8 здобувачів, академічна мобільність за ОНП не була реалізована. Це дозволяє рекомендувати активізацію академічної мобільності серед здобувачів даної ОНП, у тому числі шляхом пошуку форм мобільності, які не передбачають обов'язкового виїзду за межі України.

4. Заклад вищої освіти у межах освітньої програми здійснює визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти. Таке визнання здійснюється відповідно до чітких і зрозумілих правил, що не суперечать законодавству, є доступними для всіх учасників освітнього процесу

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті відкриті для всіх учасників освітнього процесу ЗВО. Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>) чітко визначає підстави та вимоги до процедур визнання результатів неформального та/або інформального навчання. Аналізуючи процедуру визнання результатів неформальної та інформальної освіти, описану у Порядку, ЕГ дійшла висновку, що Процедура визнання результатів неформальної освіти відносно частин та елементів окремого освітнього компонента є досить складною та багатоетапною. Така детальна процедура може бути стримуючим фактором для здобувачів, які хотіли б скористатися можливістю визнання результатів неформальної/інформальної освіти. До того ж Порядком уведено обмеження обсягу врахування – не більше 25% змісту дисципліни. Загалом офіційно зареєстрованої практики врахування результатів неформальної освіти на ОНП «ЕО» третього (магістерського) рівня не було. ЕГ рекомендує більш широке впровадження елементів неформальної освіти, зокрема заохочення студентів до опанування курсів на платформах дистанційного навчання, участі у семінарах, тренінгах тощо та розглянути можливість спрощення Процедури визнання результатів неформальної освіти в межах окремої дисципліни.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

Сильних сторін та візрцевих практик не виявлено. Правила прийому на навчання за цією ОНП є чіткими, зрозумілими та не містять дискримінаційних положень, вони оприлюднені на офіційному веб-сайті ЧНУ. Правила прийому враховують особливості освітньої програми, зокрема передбачають проведення вступного іспиту зі спеціальності та додаткового вступного випробування. Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, Положення про порядок реалізації права на міжнародну академічну мобільність та про порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці відкриті для всіх учасників освітнього процесу ЗВО. ЕГ констатує загалом повну відповідність діяльності ЗВО за цією ОНП вимогам підкритеріїв 3.1-3.3. та часткову відповідність за підкритерієм 3.4. Результати аналізу та надані ЕГ рекомендації дозволяють сформулювати висновок про відповідність критерію 3 рівню «В».

Суттєвих недоліків не виявлено. Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті відносно врахування результатів в межах окремого освітнього компонента, є, на думку ЕГ, складною та багатоступеневою та містить обмеження, що може бути стримуючим фактором для здобувачів, які хотіли б скористатися можливістю визнання таких результатів.

Рекомендації

ЕГ рекомендує розглянути можливість спрощення Процедури визнання результатів неформальної та інформальної освіти у частині змістовних елементів освітнього компонента (дисципліни). НПП, залученим до реалізації ОНП, забезпечити більш широке впровадження елементів неформальної освіти шляхом визнання наукових публікацій, сертифікатів про проходження онлайн-курсів, семінарів, тренінгів тощо відповідно до тем навчальних дисциплін. Гаранту програми та групі, що забезпечує ОНП, заохочувати здобувачів до реалізації права на академічну мобільність.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Освітній процес відповідає вимогам законодавства. Методи, засоби та технології навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі мети та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Усі види навчальних занять, засоби та технології навчання за ОП, а також освітній процес відповідає ЗУ «Про вищу освіту», «Положенню про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті ім. Юрія Федьковича» (<https://surl.li/yanoay>) та «Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії...» (<https://surl.li/eupymx>). Положеннями передбачено підготовка заочною, вечірньою та заочною формами навчання здобувачів. Найпоширенішими є лекції, практичні та лабораторні роботи, семінарські заняття, здійснюється педагогічна (асистентська практика). Відповідно до положення (п.4.3, <https://surl.li/eupymx>) обсяг аудиторного навантаження складає не менше ніж 1/4 від загального обсягу дисципліни. До проведення навчальних занять запрошуються гостьові лектори та викладачі інших, наприклад, у 2022 році завідувач кафедри загальної та прикладної екології і зоології ЗНУ проф. Рильський О.Ф. (<https://surl.li/ufhhav>), у 2019 році проф. Шведського університету к.с.-г.н. Ангельстам П. (<https://surl.gd/vhnptn>). ЕГ відзначає, що форми і методи навчання, а також критерії оцінювання за кожною дисципліною зазначені у всіх робочих програмах всіх ОК, які розміщені у відкритому доступі за посиланням <https://surl.li/wcnyeb>. Кожна РП має розділ “5. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни”, в якому чітко наведено розподіл балів за кожною темою, практичним заняттям (за наявності), індивідуальним завданням, а також наведено градацію балів для підсумкового оцінювання (залік чи іспит від 0 до 40-50 балів) Для всіх ОК також розміщені силабуси та для вибіркового ОК додатково презентації курсу. Додатково для викладання навчальної дисципліни можуть використовуватися такі освітні технології: онлайн-платформа для навчання Moodle, Google Meet, корпоративна пошта і мобільні додатки для комунікації з викладачами. Відповідно до п. 3.4 «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти» (<https://surl.li/imqgen>) визначає студентоцентроване навчання провідною технологією навчання здобувачів. На зустрічі із здобувачами було підтверджено, що студенти вільні у виборі форм навчання, вибіркового ОК та тем дисертаційних робіт, керівника дисертаційної роботи, а також беруть участь у обговоренні ОП. Індивідуальна освітня та наукова траєкторія здобувачів закріплена і індивідуальних планах (відповідь на запит ЕГ). За результатами анонімних опитування аспірантів (<https://surl.li/zhfsle> та <https://surl.li/wtlgh>), підтверджується високий рівень задоволення студентами методами та засобами викладання ОК, прозорістю критеріїв оцінювання. ЕГ продемонстровано (під час резервної зустрічі) наповненість електронних курсів на платформі Moodle, до яких є доступ у здобувачів до методичних матеріалів ОК. Загалом, форми і методи навчання сприяють досягненню заявлених цілей та результатів навчання, відповідають принципам академічної свободи та студентоцентрованому підходу.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі робочої програми навчальної дисципліни, силабуса)

Під час робочих зустрічей з ЕГ і здобувачі, і НПП підтвердили, що кожен викладач на першому занятті ознайомлює здобувачів про цілі, зміст та очікувані результати навчання, порядок та критерії оцінювання у межах ОК. На сторінці кафедри (<https://surl.li/wcnyeb>) розміщені РП усіх ОК, в яких наведені цілі, зміст, компетенції та РН, порядок та методи оцінювання, критерії оцінювання, методи контролю та порядок нарахування балів за кожним методом оцінювання. ЕГ відмічає, що за різними дисциплінами передбачені різні види контрольних заходів, за які

нараховуються бали в змістовних модулях, що також свідчить як про достатній рівень академічної свободи НПП. Наприклад, ОК «Проектний менеджмент» передбачає виконання проекту (40 балів із 100), а ОК «Педагогічний професіоналізм викладача ЗВ» до кожної теми передбачає завдання (підготовка есе, презентацію, план та ін.). Окрім того, розподіл балів між змістовими модулями у різних ОК є диференційованим. Всі робочі програми ОК погоджені гарантом ОНП, завідувачем кафедри, затверджені науково-методичною радою ЧНУ. За результатами аналізу веб-сторінок ЧНУ та кафедри, а також онлайн-зустрічей із здобувачами було встановлено, що здобувачам освіти своєчасно та в доступній формі надається інформація щодо цілей, змісту та РН, порядку та критеріїв оцінювання, розкладу занять (<https://surl.li/hcsyxq>), заліків та іспитів (<https://surl.li/mkeqor>).

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та мети освітньої програми

На ОНП забезпечується поєднання навчання і наукових досліджень. Аспіранти залучені до виконання наукових та міжнародних проектах кафедри, зокрема ДРН⁰0121U105597 «Оцінка екосистемних послуг і асоційованих факторів ризику на градієнтах ландшафтних умов у цілях сталого розвитку», ДРН⁰0122U001217 «Моніторинг і оптимізація екосистемних послуг в умовах деструктивних агровиробничих впливів на засадах концепції соціоекологічної системи», міжнародної теми ЄС «Horizon Europe» (2023-2027 pp.). Навикам дослідницької діяльності сприяє вивчення ОК «Організація наукової діяльності: Наукова діяльність у міжнародному вимірі», «Проектний менеджмент», «Інструменти і технології аналізу екологічних даних», «Новітні тренди в сучасній екології». Результати наукової діяльності аспірантів підтверджується публікаціями на конференціях та у наукових журналах, що відображено у індивідуальних планів здобувачів (відповідь на запит), а також під час інтерв'ювання здобувачі підтвердили, що мають наукові публікації із науковими керівниками. Аспіранти мають змогу безкоштовно опублікувати статті у фаховому журналі «Науковий вісник Чернівецького університету. Біологія (Біологічні системи)», що підтверджено також здобувачами на зустрічі. Результати наукової роботи аспірантів впроваджуються на підприємствах та в організаціях, про що є акти впровадження (<https://surl.li/ufsvrv>). Наукова складова реалізується і при виконанні рефератів, презентацій, проектів, індивідуальних науково-дослідних завдань з навчальних дисциплін, які наближені до тематики наукового дослідження. Участь аспірантів у наукових дослідженнях також підтверджена здобувачами та випускниками на робочих зустрічах. Позитивною умовою для здійснення наукової роботи аспірантів є наявність сучасної лабораторної бази ЧНУ.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) систематично оновлюють зміст освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

НПП, які задіяні у викладанні на даній ОНП, щорічно початку кожного року оновлюють зміст своїх ОК з урахуванням наукових досягнень, сучасних практик та власного досвіду науково-практичної діяльності. Відповідно до п. 3.3 «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в ЧНУ» (<https://www.chnu.edu.ua/media/032exesg/polozhenniaszyavo.pdf>) викладачі враховують сучасні практики, вимоги ринку праці та розвиток знань шляхом коригування та перегляду концептуальних підходів і методики викладання дисциплін. Оновлення змісту програм на даній ОП здійснюється з урахуванням досвіду участі НПП у міжнародних проектах моніторингу втрат бджолиних колоній під егідою COLOSS, участь у міжнародному проекті «RestPoll: Відновлення середовищ існування запилювачів у європейських агроландшафтах на основі мультипартисипативного підходу за рамковою програмою ЄС «Horizon Europe» (2023-2027 pp.), що відображено у ОК «Організація наукової діяльності: наукова діяльність у міжнародному вимірі» та ВК «Моніторинг втрат бджолиних колоній», «Проектна діяльність в університетах», «Теоретичні та практичні аспекти збереження запилювачів». Також в ОК відображені результати наукової діяльності НПП, результати дисертаційних досліджень (Жук А.В.) та міжнародних стажувань та підвищення кваліфікації. Зміни і доповнення, які вносяться до змісту і структури освітніх компонентів, узгоджуються з гарантом ОНП, розглядаються на засіданнях кафедри і затверджуються методичною радою ННІ БХБ перед початком нового навчального року, що також підтверджено на робочих зустрічах з гарантом та НПП. У більшості проаналізованих РП ОК подані сучасні джерела інформації, однак в РП ОК1 «Філософія та методологія науки» зустрічаються джерела 1992, 1996 та 2001 років. У РП ОК2 «Академічне письмо і риторика іншомовного спілкування», ОК3 «Організація наукової діяльності: Наукова діяльність у міжнародному вимірі», ОК 6 «Новітні тренди в сучасній екології» відсутні літературні джерела авторства НПП які їх викладають.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності за освітньою програмою та закладу вищої освіти

У ЧНУ інтернаціоналізація освітньої діяльності задекларована у Стратегії інтернаціоналізації ЧНУ (<https://surl.li/mxlqpv>), Стратегічному плані розвитку ЧНУ на 2025-2029 pp. (<https://surl.li/bkvkfx>) і передбачає прийом на навчання та інтеграція іноземних студентів; інтернаціоналізацію курсів і навчальних програм; зміцнення студентських та викладацьких обмінів. Інтернаціоналізація на ОНП здійснюється також шляхами: міжнародних стажувань викладачів (наприклад, проф. Руденко С.С., Університет м. Грац, Австрія, 2018; Жук А.В., Університет Палацького, Чехія, 2019; проф. Федоряк М.М., Університет Гронінгена, Нідерланди, 2022); участі у міжнародних проектах і грантах (Федоряк М.М., проект «Оптимізація аналізу та навчання задля сталих ландшафтів», Швеція,

Норвегія, 2022; Жук А. В., Міжнародний виїзний воркшоп, Румунія, 2018); участі НПП у редколегіях міжнародних журналів; участі здобувачів у виконанні окремих етапів міжнародних проєктів. Завдяки міжнародним проєктам, які здійснюються на кафедрі (RestPoll: ЄС «Horizon Europe») та наукової діяльності НПП інтегровані у міжнародну наукову спільноту, що підтверджується також участю іноземних колег на зустрічі із стейкхолдерами (Іржі Даніхлік, Університет Палацького в Оломоуці, Чехія) та відкритій зустрічі. Директор бібліотеки на зустрічі підтвердив, що викладачі і здобувачі мають доступ наукових текстів закордонних наукових журналів та наукометричних баз, таких як Web of Science, Scopus. Право на академічну мобільність передбачено «Положеннями про організацію освітнього процесу...» (<https://surl.li/yanoay>) та «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу...» (<https://surl.li/idwsnd>). Однак здобувачі не були залучені до проєктів міжнародної академічної мобільності у напрямку практичного навчання.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

Взірцевих практик не виявлено. Форми та методи навчання і викладання в ЧНУ сприяють досягненню цілей та ПРН, враховують студентоцентризований підхід і базуються на принципах академічної свободи здобувачів та викладачів. НПП, які задіяні в реалізації освітньої програми мають потужний досвід реалізації наукових та міжнародних проєктів, навчальні лабораторії ЧНУ оснащені сучасними приладами, що дає можливість якісній практичній підготовці здобувачів та їх залучення до наукової роботи. На ОНП ефективно поєднуються навчання і дослідження. НПП щорічно оновлюють зміст кожного освітнього контенту із врахуванням власних наукових здобутків, міжнародної діяльності, підвищення кваліфікації, а також сучасних наукових досягнень у галузі екології. Як сильну сторону ЕГ відмічає впровадження НПП інноваційних та диференційованих методів навчання; процес інтернаціоналізації НПП (активної участі у міжнародних проєктах, зокрема ЄС «Horizon Europe», міжнародні підвищення кваліфікації). Загалом ЕГ встановлено повну відповідність підкритеріям 4.1-4.3; часткову відповідність критеріям 4.4 та 4.5. Проте, виявлені недоліки у підкритеріях 4.4 (невідображення у окремих робочих програмах літературних джерел авторства НПП), 4.5 (нереалізованість міжнародної мобільності здобувачів освіти на ОП останні роки) не суттєво впливають на якість освітнього процесу. Отже, результати аналізу та надані ЕГ рекомендації дозволяють сформулювати висновок про відповідність критерію 4 рівню "В".

Недоліки

Суттєвих недоліків не виявлено. На ОНП здобувачі освіти не залучені у програмах міжнародної мобільності у напрямках практичного навчання за кордоном. У літературних джерелах робочих програм ОК2, ОК3, ОК6 не висвітлено праць авторства НПП за відповідними ОК.

Рекомендації

Усім НПП підтримувати практику висвітлення у літературних джерелах РП за ОК результатів власних наукових досліджень та методичних розробок з дисципліни. Гаранту у співпраці з відділом міжнародних зв'язків рекомендується впровадити з 2025–2026 н. р. програми міжнародної кредитної (в тому числі дистанційної) мобільності аспірантів.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому та оприлюднюються заздалегідь

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачами результатів навчання та своєчасно до них доводяться. Документом, який регламентує форми контрольних заходів та критерії оцінювання «Положенням про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті ім. Юрія Федьковича» (<https://surl.li/yanoay>) та «Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії...» (<https://surl.li/eupymx>). Відповідно до п. 5.2

положення (<https://surl.li/eupymx>) контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль (освітня складова підготовки), проміжну і щорічну атестацію. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначаються РП навчальних дисциплін, які оприлюдненої на сайті кафедри за посиланням (<https://surl.li/xixrqa>) і доводяться до відома аспірантів на першому занятті (підтверджено на зустрічах з НПП та здобувачами). Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію аспірантів (здобувачів). Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену або заліку з конкретної ОК в обсязі навчального матеріалу, визначеного РП навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним планом аспіранта, розкладом сесії. Рівень засвоєння навчального матеріалу кожного освітнього компонента визначається за 100-бальною оціночною шкалою, національною та за шкалою ЄКТС: 90–100 балів – “відмінно”; 70–89 балів – “добре”; 50–69 балів – “задовільно”; 0–49 балів – “незадовільно” (відповідно до п.5.3 положення <https://surl.li/eupymx>). В ЧНУ також розроблено «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти» <https://surl.li/xeresk>, яке регламентує вимоги до організації і проведення поточного, семестрового контролю та систему оцінювання результатів навчання здобувачів усіх рівнів вищої освіти. Атестація аспірантів проводиться двічі на рік по закінченню кожного з семестрів підготовки. Прозорість і зрозумілість форм контролю, які використовуються впродовж вивчення ОК, досягається своєчасним обов'язковим інформуванням здобувачів на 1 занятті (підтверджено на зустрічах зі здобувачами та НПП), а також результатами анкетування здобувачів (<https://surl.li/wttlgh>). Здобувачі підтвердили, що упродовж провадження освітньої діяльності за ОНП випадків оскарження об'єктивності викладачів, конфлікту інтересів не виникало.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності). Результати навчання підтверджуються результатами єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальностями, за якими він запроваджений

Згідно зі Стандартом вищої освіти України третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 101 Екологія (<https://surl.li/skxuek>) атестація здобувачів ступеня доктора філософії з екології здійснюється у формі публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій раді. В ЧНУ процедура атестації аспірантів регламентується «Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії» (<https://surl.li/kzqprh>), яке регулює питання утворення разової спеціалізованої вченої ради Університету та присудження ступеня доктора філософії, а також скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження зазначеного ступеня. Відповідно стандарту ВО дисертація не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації. В ЧНУ розроблено «Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату...» (<https://surl.li/wodvkj>), яке передбачає обов'язкову перевірку дисертації (п.7.5), рекомендована схожість (порогове значення). Overall Similarity не більше 10% (додаток 2), а також аналіз результатів перевірки експертами. Також дисертація має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти (наукової установи).

3. Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів (у тому числі щодо наукової складової освітньо-наукової програми, за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії), що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів (зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів), визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

На підставі аналізу нормативно-правової бази ЗВО ЕГ відмічає, що процедура проведення контрольних заходів та оцінювання у ЧНУ регламентується: «Положенням про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті ім. Юрія Федьковича» (<https://surl.li/yanoay>) та «Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії...» (<https://surl.li/eupymx>), «Положенням про контроль та систему оцінювання результатів навчання здобувачів...» (<https://surl.li/xeresk>), Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи Екзаменаційної комісії (<https://surl.li/ijqadm>). Зазначені документи оприлюднено на веб-сайті Університету у відкритому доступі зі зручною системою пошуку (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normativni-dokumenty/>) У всіх РП до ОК наведено вичерпну інформацію щодо критеріїв оцінювання за видами окремих робіт (практичні роботи, теоретична частина, індивідуальні завдання та ін.). Об'єктивність екзаменаторів забезпечується: однаковими умовами для всіх здобувачів і відкритістю інформації про ці умови, єдиними критеріями оцінки. Оскарження результатів підсумкового контролю передбачено «Положенням про апеляцію на результати підсумкового контролю знань...» (<https://surl.li/usdzhz>). Також «Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії...» (<https://surl.li/eupymx>) також передбачає процедуру ліквідації академічної заборгованості та академічної різниці аспірантів (розділ 6) та процедура апеляції на результати атестації аспірантів (розділ 7), яка дозволяє оскаржити результати контрольних заходів та регламентує процедуру розгляду заяв аспірантів щодо оцінювання результатів як поточного, так і семестрового контролю у формі заліку чи екзамену. Впроваджені процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів прописані у «Положенні про засади безконфліктних комунікацій...» (<https://surl.li/ijtipf>), «Правила академічної доброчесності» (<https://surl.li/rqcvhb>), «Етичному кодексі ЧНУ» (<https://surl.li/rslrrj>). Інтерв'ювання здобувачів освіти показало їх обізнаність з зазначених питань та відсутність прикладів конфлікту інтересів та прикладів оскарження результатів на даній ОНП.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через її імплементацію у культуру якості закладу вищої освіти) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Аналіз документів ЗВО показав, що у ЧНУ визначено чіткі та зрозумілі політику і процедури дотримання академічної доброчесності, яка міститься у наступних документах на офіційному сайті: «Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://surl.li/qeleuv>); «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://surl.li/sdcpnv>); «Положення про виявлення та запобігання академічному плагиату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://surl.li/wodvjk>); «Положення про постійну комісію з питань академічної доброчесності, правових засад діяльності та регламенту Вченої ради ЧНУ» (<https://surl.li/zfckhl>). ЗВО є учасником проєкту AcademIQ «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» і популяризує академічну доброчесність у двох вимірах: через проведення просвітницьких заходів та здійснення моніторингу щодо її дотримання. Відповідно до п. 3.1 «Положення про виявлення та запобігання академічному плагиату...» (<https://surl.li/wodvjk>) перевірці на академічний плагиат підлягають кваліфікаційні роботи здобувачів всіх рівнів вищої освіти; рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів; дисертаційні роботи і автореферати на етапі представлення матеріалів робіт до розгляду спеціалізованою вченою радою. Уповноважені особи здійснюють перевірку текстів та рукописів на схожість за допомогою технічних засобів (StrikePlagiarism та Turnitin) і надають науковому автору/керівникові експертний висновок. Результати перевірки тексту на унікальність мають рекомендаційний характер і є лише допоміжним матеріалом для забезпечення роботи експертної ради на рівні структурного підрозділу. Популяризація академічної доброчесності здійснюється відповідно плану заходів з популяризації академічної доброчесності (<https://surl.cc/iptxxp>). В університеті функціонує постійна комісія з питань академічної доброчесності. Серед здобувачів освіти також здійснюється роз'яснювальна робота НПП, науковими керівниками аспірантів, органами студентського самоврядування, на семінарах кафедри екології і біомоніторингу (наприклад, <https://surl.li/cypnpi>), а також сайті кафедри <https://ecology.chnu.edu.ua/vazhlyvo/akademichna-dobrochesnist/>. На даній ОНП випадків порушення академічної доброчесності не зафіксовано. На зустрічах зі здобувачами підтверджено, що вони проінформовані про необхідність дотримання правил та норм академічної доброчесності, обізнані з означених питань.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

Сильних сторін і взірцевих практик не виявлено. На думку ЕГ форми контрольних заходів та критерії оцінювання аспірантів є чіткими і зрозумілими та дозволяють виявити досягнення РН за кожною ОК. Критерії оцінювання доступні для здобувачів, а також представлені у кожній РП до ОК. Інформування здобувачів щодо методів та форм оцінювання відбувається в повному обсязі. Форма атестації аспірантів, визначена нормативними документами ЧНУ, відповідає вимогам СВО спеціальності 101 "Екологія" третього освітньо-наукового рівня вищої освіти. ЗВО реалізує політику академічної доброчесності, володіє необхідною нормативною та інформаційною базою, дотримується прийнятих процедур. ЕГ встановлено повну відповідність підкритеріям 5.1-5.4. Результати аналізу дозволяють сформулювати висновок про відповідність критерію 5 рівню "В".

Недоліки

Не виявлено.

Рекомендації

Продовжувати практики популяризації нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Залучати здобувачів до цього процесу під час асистентської практики для студентів інших рівнів спеціальності.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Викладачі, залучені до реалізації освітньої програми, з огляду на їх кваліфікацію та/або професійний досвід спроможні забезпечити освітні компоненти, які вони реалізують у межах освітньої програми, з урахуванням вимог щодо викладачів, визначених законодавством

Відповідно аналізу табл. 2 ВСО, сторінок профілів НПП, що представлені на офіційному сайті кафедри екології та біомоніторингу ЗВО. За даними табл. 2 та РП обов'язкових ОК, у реалізації ОНП задіяні 6 науково-педагогічних працівників, з яких 5 є докторами наук, 3 мають вчене звання професора. Академічна кваліфікація викладачів на думку ЕГ повністю відповідає освітнім компонентам ОП, які вони забезпечують. Усі НПП мають науковий ступінь більше 4 пунктів активності, проходять підвищення кваліфікації. НПП відповідно до ОК мають відповідний науковий ступінь д.н.: 03.00.16-Екологія: Федоряк М. (ОК6, ОК3, ОК7), Жук А. (ОК5); 13.00.04-Теорія і методика професійної освіти: Федірчик Т. (ОК4); 08.00.01-Економічна теорія та історія економічної думки: Галушка З. (ОК3 Проектний менеджмент); 09.00.09-Філософія науки: Рупташ О. (ОК1) або освіту, наприклад, диплом магістра «Педагогіка і методика середньої освіти. Мова та література (англійська)» Мудра О.В. (ОК2) Викладачі згідно п. 38 мають наступні пункти активності за останні 5 років: Федоряк М. (1,3,4,6,7,8,9,10,11,13,14,15,19,20), Жук А. (1,3,4,5,8,10,12,14,15,19), Мудра О. (1,3,4,10,12,14,19,20), Федірчик Т. (1,3,4,6,7,8,9,10,12), Галушка З. (1,3,4,6,7,8,9,10,11,12,19), Рупташ О. (4,7,8,11,12,13,19). Також НПП є керівниками і виконавцями грантів (Федоряк М., Жук А., Мудра О., Федірчик Т.), члннами редколегії фахових журналів (Федоряк М., Федірчик Т.), систематично підвищують кваліфікацію, мають міжнародне стажування (табл. 2 ВСО, наприклад, Федоряк М. - Швеція, Нідерланди; Мудра О. - Польща; Рупташ О. - Румунія, Німеччина; Галушка З. - Польща). Професійна та академічна кваліфікація, а також публікації викладачів, відповідають змісту освітніх компонентів та забезпечує досягнення визначених ОНП цілей. Аналіз даних НПП, розміщених на сайтах кафедри ЧНУ показав, що тематика наукових публікацій узгоджується зі змістом ОК, які вони забезпечують та всі викладачі на персональних сторінках мають вичерпну інформацію. Однак не всі викладачі, задіяні на ОНП мають повний перелік ідентифікаційних наукометричних даних ORCID, Scopus, Web Of Science та Google Scholar (наприклад, Лерета У.В. <https://surl.li/ryjmjk>, Мудра О.В. <https://surl.li/mvrcre>), або вичерпну інформацію на персональних сторінках щодо публікацій (наприклад, Рупташ О.В. <https://surl.li/nmbghi>). Відсутність вичерпної інформації на сайті щодо кваліфікації НПП, які реалізують ОНП або є керівниками аспірантів не впливає на освітній процес, але може впливати на вибір здобувачами керівників або вибіркового дисциплін. ЕГ рекомендує адміністратору сайтів кафедр, на яких працюють НПП задіяні у даній ОНП оновити відомості щодо актуальних напрямів досліджень, методичних розробок та останніх публікацій НПП, а також додати наукометричні дані (ORCID, Scopus, Web Of Science та Google Scholar) всім НПП. Зустріч ЕГ зі здобувачами освіти засвідчила їх задоволення науково-педагогічними працівниками та рівнем їх викладання, що також підтверджують результати анкетування.

2. Процедури конкурсного відбору викладачів є прозорими, недискримінаційними, дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми та послідовно застосовуються

Відповідно до Положення про проведення конкурсу на заміщення вакантних посад у ЧНУ (<http://surl.li/dqtwnp>) відбір проводиться на засадах відкритості, гласності, законності, об'єктивності, неупередженого ставлення до кандидатів на зайняття вакантних посад науково-педагогічних працівників. Також регулюється процедура проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад НПП (завідувачів кафедр, професорів, доцентів, старших викладачів, викладачів та асистентів) відповідно до вимог, наведених у додатку 1 Положення. Під час конкурсного відбору враховуються наступні показники: 1) наявність і рівень наукового ступеня / вченого звання; 2) наявність вищої освіти за профілем ОП кафедри; 3) загальний та науково-педагогічний стаж роботи. На зустрічі 7 ПВ Начальник відділу кадрів Яценюк Н.М. підтвердила, що перевіряється також відповідність претендентів кваліфікаційним вимогам відповідно до ЗУ «Про вищу освіту», Постанови КМУ від 30.12.2015 р. № 1187 «Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності» (зі змінами). Однак, не є обов'язковим документальне підтвердження знання української мови.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців, їх організації, професіоналів-практиків та експертів галузі до реалізації освітнього процесу

Відповідно до проведеного інтерв'ювання стейкхолдерів та аналізу ВСО, ЕГ встановила, що в процесі реалізації ОНП відбувається тісна співпраця з роботодавцями, які залучаються до організації та реалізації освітнього процесу на ОНП. Під час он-лайн зустрічі зі стейкхолдерами вони підтвердили факти участі у обговоренні, перегляді та оновленні програми (Гунчак М.В.) та тісної наукової співпраці з викладачами в межах тематики відновлення середовищ існування запилювачів у європейських агроландшафтах. Аналіз документів сайту кафедри екології та біомоніторингу свідчить про наявність договорів та угод про співпрацю <https://ecology.chnu.edu.ua/diialnist/naukova-robita/uhody-pro-spivpratsiu/>. Є практика залучення гостей лекторів вітчизняних ЗВО, наприклад, проф. Рильський О.Ф. (<https://surl.li/ufhhav>), та закордонних, наприклад, професор Шведського університету с.-г.н. Ангельстам П. (<https://surl.li/gd/vhnptn>). Проте такі лекції останнім часом (після 2022) не проводились (зустріч із здобувачами). ЕГ рекомендує активніше залучати роботодавців, викладачів інших ЗВО та експертів-практиків до гостей лекцій та проведення семінарів тощо.

4. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями, заохочує розвиток викладацької майстерності

Здійснений ЕГ аналіз матеріалів ВСО, даних відкритого доступу та проведених зустрічей встановив, що у ЗВО існує налагоджена система професійного розвитку НПП. Відповідно до «Положенням про підвищення кваліфікації НПП ЧНУ» (<https://surl.li/pvltgr>) НПП самостійно обирають конкретні форми, види, напрями та суб'єктів надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації (п.2.3), в тому числі навчання за програмою підвищення кваліфікації; стажування; самоосвіта, програми академічної мобільності, наукове стажування, здобуття наукового ступеня тощо. Відповідно розділу 6 положення фінансування підвищення кваліфікації передбачено в кошторисі університету в обсязі, встановленому законодавством, і відповідно до Плану підвищення кваліфікації. НПП даної ОП систематичні підвищують кваліфікацію відповідно даних таблиці 2 ВСО та даних звіту кафедри екології та біомоніторингу (<https://surl.li/eqdhtz>). В ЧНУ запроваджена система рейтингового оцінювання НПП та кафедр, визначення кращих викладачів кафедри та університету до «Положення про рейтинг викладачів...» (<https://surl.li/xzrvla>) та «Положення про рейтинг кафедр...» (<https://surl.li/leslck>). Результати рейтингування публікуються на сайті ЧНУ (відповідь за запит: рейтинг кафедр <https://surl.li/owfcvv>, рейтинг НПП <https://surl.li/nbrmre>). Колективним договором університету (<https://surl.li/tavmlm>) згідно з рейтинговим оцінюванням передбачені надбавки за високі досягнення у праці (п. 3.11 колективного договору), за творчі і трудові досягнення, використання у викладацькій та виховній діяльності сучасних методів. Також передбачені премії за захист дисертації доктора філософії та докторської дисертації (п.3.2 договору). Система нематеріального заохочення підвищення рівня викладацької майстерності НПП полягає у відзнаках грамотами та подяками (наприклад, <https://surl.li/cahqle>, <https://surl.li/zwzfmnb>).

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

Взірцевих практик не виявлено. Сильною стороною ОНП є професійний досвід, освітня та академічна кваліфікація НПП дозволяє забезпечити ОК, які вони реалізують на ОНП, з урахуванням вимог щодо викладачів, визначених законодавством. Процедури конкурсного відбору НПП на ОНП характеризуються відкритістю, рівністю прав учасників та об'єктивністю, а також дозволяють забезпечити необхідний рівень їх професійної кваліфікації. У ЗВО налагоджена система професійного розвитку НПП, рейтингування викладачів і кафедр, стимулювання викладацької майстерності шляхом матеріального та морального матеріального заохочення. Позитивними практиками є те, що НПП є відповідальними виконавцями науково-дослідних тем та міжнародних проектів. ЕГ констатує загалом повну відповідність діяльності ЗВО за цією ОП вимогам підкритеріїв 6.1, 6.2, 6.4 та часткову відповідність критерію 6.3. Результати аналізу та надані ЕГ рекомендації дозволяють сформулювати висновок про відповідність критерію 6 рівню "В".

Недоліки

Суттєвих недоліків не виявлено. Однак, на ОНП з 2022 року відзначається низька участь роботодавців та експертів-практиків у освітньому процесі.

Рекомендації

ЕГ рекомендує адміністратору сайту кафедр оновити відомості щодо актуальних напрямів досліджень, методичних праць та останніх публікацій НПП, а також додати наукометричні дані (ORCID, Scopus, Web Of Science та Google Scholar) всім НПП. При перегляді положення «Положення про проведення конкурсу на заміщення вакантних посад у ЧНУ» включити вимоги ЗУ «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (стаття 10, п.3). Гаранту ОП з 2025-2026 систематично залучати професіоналів-практиків та експертів галузі до освітнього процесу (наприклад, проведення аудиторних занять, гостьових лекцій, майстер-класів, семінарів, вебінарів тощо).

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Навчально-методичне забезпечення освітньої програми, фінансові та матеріально-технічні ресурси (програмне забезпечення, обладнання, бібліотека, інша інфраструктура тощо) забезпечують досягнення визначених освітньою програмою мети освітньої програми та програмних результатів навчання

Кафедра має чотири лекційні аудиторії, обладнані інтернет-з'єднанням, мультимедійними проекторами, інтерактивною дошкою та фліпчартом. Завдяки науковим грантам матеріально-технічна база регулярно оновлюється. У межах Програми TEMPUS IV Project EcoVcu створено сучасний комп'ютерний клас із 17 ноутбуками, 5 планшетами-трансформерами, багатофункціональним принтером, мультимедійним проектором, Wi-Fi роутером і стереоскопічним мікроскопом (Konus Crystal-Pro) із цифровою камерою. З 2023 року на кафедрі працює автоматизована станція громадського моніторингу якості атмосферного повітря. У ННІБХБ функціонують три комп'ютерні класи із доступом до системи EDUROAM, а наукова бібліотека ЧНУ ім. Ю. Федьковича налічує понад 3 мільйони друкованих і електронних видань. Під час огляду матеріально-технічної бази експертна група ознайомила з магістерською лабораторією, яку також використовують здобувачі третього освітньо-наукового рівня. На кафедрі є лабораторія атомно-абсорбційного аналізу, демонстраційна лабораторія Донау Лаб Україна та мікрохвильова піч для пробопідготовки. Аспіранти мають окрему кімнату для наукових досліджень у межах проєкту RestPoll. Крім того, є спеціалізована культивацийна лабораторія для роботи з живими об'єктами, зокрема рослинними та водними мікрокосмами, а також лабораторія мікоморфології та біології ґрунтів кафедри геоматики, землеустрою та агроменеджменту. Здобувачі мають можливість проводити власні дослідження на базі лабораторій інших кафедр. Як зазначила гарант програми, окремі дослідження здійснюються на в лабораторіях інших кафедр та структурних підрозділів (Москалик І. – аналіз ґрунту, Мішелюк І. – вивчення урбаністики з використанням колекції ботанічного саду, Гелецький П. – уточнення видової належності рослин у ботанічному саду). Опитування здобувачів з приводу задоволеності навчально-методичним та матеріально-технічним забезпеченням регулярно проводяться, і результати свідчать про високий рівень задоволеності здобувачів матеріально-технічною базою. Варто зазначити, що в опитувальнику відсутні окремі питання щодо забезпеченості науково-методичними матеріалами, проте усні відгуки здобувачів були позитивними та без критичних зауважень.

2. Заклад вищої освіти забезпечує доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми, відповідно до законодавства

ЕГ встановлено, що доступ НПП та здобувачів до інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для опанування ОК та здійснення науково-педагогічної діяльності за ОНП, є безоплатним. Бібліотека ЧНУ надає здобувачам широкий спектр послуг <http://library.chnu.edu.ua/?page=ua/07services/99remserv>. У ЗВО розроблений ARCher - інституційний репозитарій відкритого доступу представників ЧНУ <https://archer.chnu.edu.ua/>, Електронний каталог http://e-cat.scilib.chnu.edu.ua/cgi/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&C21COM=F&I21DBN=GEN&P21DBN=GEN&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=&S21CNR=. Академічний персонал та здобувачі мають вільний доступ до наукометричних баз Cambridge University Press, Scopus, Web of Science, SpringerNature, ScienceDirect, JSTOR Archive Journals http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02infres/07purch_db. У корпусах університету та бібліотеці наявний вільний та безплатний доступ до Інтернету через мережу WiFi. Корисним для здобувачів є контент сторінки "На допомогу науковцю" <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/07services/04helpsci>, що містить інформацію про особливості наукометрії та дотримання принципів академічної доброчесності. У підсумку ЕГ зазначає, що уся інфраструктура та інформаційні ресурси ЗВО, які потрібні для досягнення програмних результатів навчання під час реалізації ОНП Екологія є доступними та безоплатними для всіх здобувачів та викладачів, що було додатково підтверджено ними особисто під час онлайн-зустрічей.

3. Освітнє середовище надає можливість задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою, та є безпечним для їх життя, фізичного та ментального здоров'я

Огляд матеріально-технічної бази, що використовується для реалізації ОНП, надав можливість ЕГ дійти висновку, що освітнє середовище у ЧНУ є безпечним для життя і здоров'я здобувачів та НПП і задовольняє їхні освітні, професійні та соціальні потреби. У навчальних будівлях наявне протирадіаційне укриття, яке використовують під час повітряних тривог. Навчальні приміщення відповідають санітарно-гігієнічним нормам, вимогам пожежної безпеки (наявні вогнегасники) та охорони праці. Підтримка фізичного здоров'я здобувачів освіти в ЧНУ здійснюється через діяльність Центру спорту на факультеті фізичної культури, спорту та реабілітації. Він є ключовим осередком для фізичного розвитку, професійної підготовки та наукових досліджень у сфері спорту. Центр створює сучасні умови для тренувань, практичних занять і реабілітації, надаючи здобувачам можливість займатися різними видами фізичної активності. Для психологічної підтримки здобувачів під час їх професійного становлення функціонує Соціально-психологічний центр <https://www.chnu.edu.ua/universytet/pry-universyteti/sotsialno-psykholohichnyi-tsentr/>, що надає психологічну допомогу студентам та співробітникам університету в складних життєвих ситуаціях та здійснює психологічну просвіту. Здобувачі також забезпечені можливістю проживання в гуртожитках, які відповідають вимогам комфорту та безпеки. Під час онлайн-зустрічі гарант зауважила, що наразі здобувачі третього освітньо-наукового рівня у гуртожитках не проживають. Результати опитувань свідчать про те, що основна увага приділяється навчально-науковим аспектам освітньої програми, тоді як питання, пов'язані з потребами та інтересами здобувачів, розглядаються меншою мірою

https://www.chnu.edu.ua/media/zyxbt304/vyvchennia-dumky-studentiv_2022pptx.pdf?usp=sharing&ouid=102741088363924467262&rtfpof=true&sd=true

<https://drive.google.com/file/d/1PQZCv4qZXcDlSfaldSIJhwiMrnsJdP/view>. Однею з важливих пропозицій, яку висловили опитані, є посилення підтримки психічного здоров'я, що є особливо актуальним у сучасних умовах.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку, підтримку фізичного та ментального здоров'я здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою

Активну освітню та організаційну та консультативну підтримку забезпечують завідувач аспірантури, наукові керівники та співробітники кафедр. Також відбувається безпосередня комунікація здобувачів з гарантом ОП. Загальне інформування здобувачів здійснюється активно здійснюється через офіційний сайт ЧНУ, та месенджери у групах Viber. Додаткову консультативну підтримку здобувачам надають представники Ради молодих вчених <https://www.chnu.edu.ua/nauka/pov-iazani-pidrozdily/rada-molodykh-vchenykh/>. Вона здійснює інформування з приводу актуальних подій для аспірантів, можливостей подачі грантів, участі в інших тематичних заходах. Соціальна підтримка реалізується через надання одноразової матеріальної допомоги для осіб, які опинилися у скрутному становищі. У ЧНУ також функціонує Профспілкова організація студентів <https://www.chnu.edu.ua/universytet/studentske-zhyttia/profspilkova-orhanizatsiia-studentiv/>. Під час онлайн-зустрічі з ОСС, представник ПОС підтвердив, що його підрозділом здійснюється захист прав та інтересів здобувачів та за необхідності може надаватися додаткова матеріальна допомога та преміювання у випадку активної громадської діяльності. Фактів надання таких виплат на ОП зафіксовано не було. Іногородні аспіранти мають можливість проживати в гуртожитку університету. <https://www.chnu.edu.ua/kultura/humanitarna-diialnist/sotsialne-zabezpechennia/>. Підтримка фізичного здоров'я здобувачів освіти в ЧНУ здійснюється через діяльність Центру спорту на факультеті фізичної культури, спорту та реабілітації. Він є ключовим осередком для фізичного розвитку, професійної підготовки та наукових досліджень у сфері спорту. Центр створює сучасні умови для тренувань, практичних занять і реабілітації, надаючи здобувачам можливість займатися різними видами фізичної активності. Для психологічної підтримки здобувачів під час їх професійного становлення функціонує Соціально-психологічний центр <https://www.chnu.edu.ua/universytet/pry-universyteti/sotsialno-psykholohichniy-tsentr/>, що надає психологічну допомогу студентам та співробітникам університету в складних життєвих ситуаціях та здійснює психологічну просвіту. Загалом, здобувачі підтвердили, що задоволені рівнем організаційної, освітньої, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

Особи з особливими освітніми потребами на даній ОНП не навчаються. Основними нормативними документами, що регулюють надання освітніх послуг особам з особливими освітніми потребами є Порядок супроводу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп, а також надання їм соціально-психологічної допомоги у ЧНУ імені Юрія Федьковича <https://cutt.ly/brebTGkv>. Під час огляду матеріально-технічної бази ЕГ було продемонстровано пандуси до корпусів ЗВО. За словами гаранта у випадку навчання осіб з особливими освітніми потребами, заняття будуть перенесені в аудиторії на першому поверсі. Основною перешкодою для розширення інклюзивної інфраструктури є те, що значна частка навчальних будівель ЗВО мають охоронний статус "Пам'ятка архітектури". Відповідно до "Технічного висновку про можливість доступності закладів ЧНУ ім. Федьковича у м. Чернівці для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення з ескізними пропозиціями" адаптація архітектури для маломобільних груп населення, а саме способи їх переміщення можуть бути різними та підлягають уточненню, виходячи з того, що будь-яке втручання у пам'ятку порушують зовнішній вигляд, що потребує більш розширеного проектування та погодження в міських та обласних відділах архітектурної спадщини <https://cutt.ly/YrebYskM>. Тому питання розширення інклюзивної інфраструктури залишається актуальним і потребує подальшого опрацювання, зокрема щодо адаптації навчальних приміщень у межах наявних архітектурних обмежень.

6. Наявні унормовані антикорупційні політики, процедури реагування на випадки цькування, дискримінації, сексуального домагання, інших конфліктних ситуацій, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича діє Антикорупційна програма на 2023–2025 роки, яка була розроблена відповідно до чинного законодавства та визначає політику закладу щодо запобігання корупційним ризикам у сфері освіти та науки <https://www.chnu.edu.ua/media/awxcu1p/antykoruptsiina-prohrama-2023-2025.pdf>. Усі учасники освітнього процесу, зокрема здобувачі освіти та співробітники, можуть повідомити про можливі випадки порушень антикорупційного законодавства, якщо мають обґрунтовані підстави вважати інформацію правдивою. Для цього передбачено кілька способів: звернення на електронну адресу уповноваженого з питань запобігання корупції ЧНУ (anticor@chnu.edu.ua), особистий прийом, подання письмової заяви на адресу університету або інші зручні форми комунікації. Механізми врегулювання конфліктних ситуацій у ЧНУ детально викладені у низці нормативних документів, зокрема Правила академічної доброчесності <https://www.chnu.edu.ua/media/fdud03f4/pravyla-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf>, Положення про засади

безконфліктних комунікацій та врегулювання спорів учасників освітнього процесу <https://www.chnu.edu.ua/universitytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-zasady-bezkonfliktnykh-komunikatsii-tavrehuliuvannia-sporiv-uchasnykiv-osvitnoho-protsestu/>, Етичний кодекс університету <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdbsozb/etychnyi-kodeks-chernivetsko-ho-natsionalno-ho-universitytetu.pdf>, Порядок реагування на випадки булінгу (цькування) <https://www.chnu.edu.ua/media/wojav2p4/poriadok-reahuvanniana-vypadky-bulinhu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universitytetu-imeni-yurii-fedkovycha.pdf>. Крім того, у закладі функціонує Соціально-психологічний центр, який займається профілактикою конфліктних ситуацій, надає консультації та проводить просвітницьку роботу щодо психологічної підтримки учасників освітнього процесу <https://www.chnu.edu.ua/universitytet/pry-universitytet/sotsialno-psykholohichniy-tsentr/>. На зустрічі з ЕГ його представниця повідомила, що загалом психологічна підтримка надається за запитом усім учасникам освітнього процесу. Також у навчально-наукових інститутах працюють комісії з питань етики та академічної доброчесності, до складу яких входять представники адміністрації, викладачі та здобувачі освіти. За результатами спілкування з фокус-групами на ОНП не зафіксовано випадків корупційних правопорушень, дискримінації чи сексуальних домагань. Разом із цим, ЕГ звертає увагу на відсутність унормованих процедур протидії мобінгу, харасменту та сексуальних домагань, які є важливими для запобігання дискримінаційним проявам. Враховуючи специфіку кожної з цих форм дискримінації, необхідно розробити окремі політики або підходи для їх запобігання та подолання.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

Сильних сторін і взірцевих практик не виявлено. ЕГ встановила повну відповідність діяльності ЧНУ за ОНП Екологія підкритеріям 7.1 та 7.2. ЧНУ має достатнє матеріально технічне забезпечення для успішної реалізації ОНП та активно працює над її покращенням. Здобувачі та НПП мають вільний безоплатний доступ у т.ч. до електронних баз Scopus та WoS. Бібліотека забезпечує здобувачів необхідними навчально-методичними матеріалами. Повна відповідність встановлена також щодо підкритеріїв 7.3 та 7.4. У ЗВО створене належне безпечне освітнє середовище в навчальних корпусах. Усі учасники освітнього процесу мають можливість отримати безоплатну фахову психологічну підтримку від представників Соціально-психологічного центру у зручному для них форматі. Здобувачам надається належна достатня інформаційна, консультативна, організаційна та соціальна підтримка. ЕГ виявила слабкі сторони у підкритеріях 7.5 та 7.6, в контексті неповної доступності особам з особливими освітніми потребами в навчальні корпуси та часткової неунормованості протидії окремим дискримінаційним проявам відповідно. Оскільки дані недоліки суттєво не впливають на якість отриманих освітніх послуг в рамках даної ОНП, ЕГ загалом встановлює загальну відповідність за критерієм 7 рівню В

Недоліки

Суттєвих недоліків не виявлено. Установлено відсутність у ЧНУ ім. Юрія Федьковича нормативно визначеної процедури для протидії окремим проявам дискримінації, таким як сексуальне домагання, мобінг та харасмент. та неповна доступність навчальних корпусів особам з особливими освітніми потребами.

Рекомендації

ЕГ рекомендує відповідальним структурним підрозділам в термін до початку 2025/2026 н.р. розробити конкретний алгоритм протидії таким дискримінаціям та провадити заходи з інформування та протидії окремим видам дискримінацій та проводити заходи з інформування. Адміністрації ЗВО протягом 2025 року продовжувати діяльність з покращення доступності навчальних корпусів особам з особливими освітніми потребами.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно здійснює визначені ним процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

У процесі акредитаційної експертизи ЕГ встановила, що в ЧНУ дотримуються визначених процедур щодо розроблення, затвердження, моніторингу та перегляду ОНП «Екологія». Ці процеси регламентуються низкою внутрішніх нормативних документів: «Положення про розроблення та реалізацію освітніх програм ЧНУ»

<https://www.chnu.edu.ua/media/zhsdtojf/polozhennia-pro-rozroblennia-ta-realizatsiiu-osvitnikhprohram-chnu.pdf>; «Положення про порядок проведення внутрішнього моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти» <https://www.chnu.edu.ua/media/fdaj4gao/polozhennia-pro-monitorynh.pdf>; «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти» <https://www.chnu.edu.ua/media/032exesg/polozhennia-szyavo.pdf>. Ці документи містять відкриту інформацію для всіх учасників освітнього процесу та стейкхолдерів щодо реалізації та вдосконалення ОНП. Процес затвердження освітньої програми передбачає участь таких структур: проєктна група, випускова кафедра, декан факультету (директор ННІ), вчена рада факультету (ННІ), навчально-методична рада університету та вчена рада університету. Управління освітньою програмою відбувається на двох рівнях: адміністративний – здійснюється дирекцією ННІ, де реалізується програма та академічний – координується гарантом освітньої програми. Моніторинг якості програми включає проведення опитувань, анкетувань та інтерв'ю серед учасників освітнього процесу. У цих заходах можуть брати участь представники проєктної групи, науково-педагогічні працівники, професіонали-практики та здобувачі вищої освіти. Динаміку змін у змісті ОНП «Екологія» можна переглянути за посиланням: <https://ecology.chnu.edu.ua/diialnist/navchalna-robota/101-ekolohiia-phd/>. На запит експертної групи було надано довідку про розгляд питань щодо вдосконалення ОНП «Екологія» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Питання структури та змісту ОНП неодноразово обговорювалися під час засідань кафедри екології та біомоніторингу, зокрема: Протокол №1 розширеного засідання робочої групи (27.01.2023); Протокол №2 розширеного засідання робочої групи (17.02.2023); Протокол №3 розширеного засідання робочої групи (13.03.2023); Протокол №16 засідання кафедри (17.03.2023); Протокол №18 засідання кафедри (29.05.2024); Протокол №1 засідання кафедри (08.08.2024); Протокол №8 засідання кафедри (10.12.2024). Останні зміни у 2023 році спрямовані на вдосконалення підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів, у зв'язку з чим до ОНП було включено навчальну компоненту «Педагогічний професіоналізм викладача закладу вищої освіти». Також, за результатами обговорень з академічною спільнотою, дисципліну «Організація наукової діяльності: обробка результатів експерименту» було змінено на «Організація наукової діяльності: наукова діяльність у міжнародному вимірі».

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через відповідні органи самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Пропозиції здобувачів вищої освіти беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Під час зустрічей зі здобувачами вищої освіти, представниками студентського самоврядування та аналізу протоколів засідань було підтверджено, що у ЧНУ активно практикується їх залучення до процесів внутрішнього забезпечення якості ОП. Здобувачі вищої освіти беруть участь у періодичному перегляді ОНП через усне спілкування, обговорення, зустрічі з проєктною групою та анонімне анкетування. У редакції ОНП 2023 року до складу проєктної групи включено здобувача Герасимюка П.В., що сприяє більш активному залученню здобувачів до вдосконалення програми. Пропозиції здобувачів враховуються після їх аналізу та узгодження з роботодавцями й науково-педагогічними працівниками. Деякі пропозиції здобувачів уже були реалізовані, зокрема: у редакції ОНП 2017 року скорочено термін освітньої складової з двох років до одного року та зменшено кількість кредитів ЄКТС із 46 до 32, що надало здобувачам більше часу для експериментальних досліджень та академічної мобільності; у редакції ОНП 2023 року розширено перелік вибірових дисциплін і приведено їх зміст у відповідність до тематики дисертаційних досліджень. Також проводяться опитування щодо рівня задоволеності навчанням на цій ОП. Опитувальники розробляються, поширюються та аналізуються Центром забезпечення якості освіти. Результати останнього опитування доступні за посиланням: <https://www.chnu.edu.ua/media/iw3fbprc/onp-ekolohiia.pdf>. Анкетування охоплює питання загального рівня задоволеності отриманими освітніми послугами, стану матеріально-технічної бази, організації дистанційного навчання, а також аспектів ОП, які потребують удосконалення, і дотримання принципів академічної доброчесності. Відповідно до отриманих даних, здобувачі загалом позитивно оцінюють цю ОНП. Органом самоврядування здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня є Рада молодих вчених (РМВ). Під час онлайн-зустрічі голова РМВ зазначив, що безпосередніх запитів щодо цієї ОНП до нього не надходило, проте у разі звернень Рада готова оперативно реагувати та сприяти розв'язанню питань.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

У цілому роботодавці залучені до перегляду освітньої програми шляхом безпосередніх обговорень та рецензування. Підтримку програмі висловили представники провідних наукових і освітніх установ, зокрема: Інституту гідробіології НАН України, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Національного університету "Чернігівський колегіум" ім. Т. Г. Шевченка, Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, Інституту захисту рослин НААН України, Інституту агроєкології та природокористування НААН України. Основним роботодавцем випускників ОНП є ЧНУ. Крім того, випускники працюють у Буковинському державному медичному університеті, Державній екологічній інспекції Карпатського округу, Чернівецькому обласному центрі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, Чернівецькому науково-дослідному експертно-криміналістичному центрі МВС України тощо. Роботодавці залучаються до співпраці через укладання договорів про співробітництво та рецензування ОНП. Гарант ОНП ініціює обговорення та моніторинг програми за участю роботодавців, що сприяє її оновленню відповідно до актуальних потреб ринку праці. Під час онлайн-зустрічей запрошені роботодавці висловлювали цілковиту підтримку освітньо-науковій програмі, відзначаючи її актуальність та відповідність сучасним вимогам ринку праці. Вони підкреслювали важливість

підготовки фахівців за даним напрямом та висловлювали готовність до подальшої співпраці, зокрема шляхом участі у спільних заходах, наукових дослідженнях, рецензуванні ОНП та наданні рекомендацій щодо її вдосконалення. ЕГ зауважує на відсутність окремих анкетувань (опитувань) для роботодавців на сайті кафедри. Впровадження такої практики дозволить налагодити більш активну та ефективну комунікацію зі стейкхолдерами, що сприятиме оперативному отриманню зворотного зв'язку, врахуванню їхніх потреб та вдосконаленню освітньо-наукової програми відповідно до актуальних вимог ринку праці.

4. Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми (крім випадку проходження акредитації вперше)

Акредитація освітньо-наукової програми здійснюється вперше. У Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича діє Асоціація випускників <https://www.chnu.edu.ua/university/pry-university/asotsiatsiya-vypusknykiv/>, основна мета якої - створення активного та корисного середовища для випускників, здобувачів і науковців університету, підтримка зв'язків між випускниками та закладом, а також представлення й захист їхніх спільних інтересів. На сайті кафедри екології та біомоніторингу створено окремий розділ «Наші випускники» <https://ecology.chnu.edu.ua/spilnota-uspikhu/nashi-vypusknyky/>, де розміщується інформація про професійний шлях колишніх здобувачів. Збір даних про кар'єрні траєкторії випускників ОНП здійснюється завідувачем аспірантури, гарантом та викладачами через особисті контакти, комунікацію в соціальних мережах і під час зустрічей. Під час онлайн-зустрічей випускники кафедри екології та біомоніторингу спеціальності 03.00.16 Екологія підтвердили, що після завершення навчання та захисту дисертації вони продовжують підтримувати зв'язок із представниками кафедри. З огляду на наявні механізми взаємодії та збору інформації, експертна група вважає, що система відстеження, аналізу та врахування кар'єрного розвитку випускників за цією ОНП буде реалізована на належному рівні.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на результати моніторингу освітньої програми та/або освітньої діяльності з реалізації освітньої програми, зокрема здійснений через опитування заінтересованих сторін

У ЧНУ імені Юрія Федьковича система внутрішнього забезпечення якості освітніх програм регламентується «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/032exesg/polozhennia-szyavo.pdf>. Процедури моніторингу та вдосконалення освітніх програм в університеті визначені у «Положенні про розроблення та реалізацію освітніх програм...» <https://cutt.ly/fryaihUe>. Забезпечення функціонування внутрішньої системи якості освітньої діяльності та вищої освіти здійснює Центр забезпечення якості вищої освіти <https://cutt.ly/XryaiUSq>. Організація та проведення внутрішнього моніторингу, а також аналіз і використання його результатів регламентуються «Положенням про порядок проведення внутрішнього моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/fdaj4gao/polozhennia-pro-monitoring.pdf>. Університет регулярно проводить внутрішній комплексний моніторинг інститутів і кафедр з метою оцінки якості підготовки фахівців відповідно до чинних освітніх програм <https://cutt.ly/VryaiZ3m>. Така процедура здійснюється 1 раз на 4-5 років і передбачає проведення опитувань, аналіз навчально-методичного забезпечення, організації процедури вибору та ін. Підсумки такого моніторингу обговорюються на засіданнях Вченої ради ЧНУ, зокрема, відповідні рішення було розглянуто на засіданні Вченої ради (протокол № 6 від 26.05.2022). Результати моніторингу представлені на сайті <https://cutt.ly/rryauOvg>, <https://cutt.ly/DryauVq8>, <https://cutt.ly/bryaiwM8>. За результатами моніторингу освітньо-наукових програм упродовж усього періоду їх реалізації вносилися зміни. Зокрема включення стейкхолдерів до складу проектної групи демонструє врахування їхніх пропозицій, що підвищує актуальність програм для ринку праці. Розширення каталогу вибіркового дисциплін сприяє індивідуалізації навчальних траєкторій здобувачів, а відкритий доступ до навчально-методичних матеріалів підвищує прозорість освітнього процесу. Зважаючи на відсутність суттєвих недоліків критеріями 1-7, 9, 10 та системних інституційних проблем дають підстави вважати, що СЗЯ ЧНУ забезпечує вчасне реагування на результати моніторингу.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та рекомендації, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Акредитація ОНП «ЕО» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у ЧНУ імені Юрія Федьковича проводиться вперше. Водночас університет має розроблену систему реагування на зауваження та рекомендації, сформульовані під час акредитацій інших освітніх програм. Висновки акредитаційних комісій аналізуються на методичній раді ННІБХБ та науково-методичній раді університету, після чого ухвалюються коригувальні заходи. Моніторинг та контроль якості освітніх програм здійснює «Сектор акредитаційного супроводу та сертифікації у ЦЗЯВО», який керується «Положенням про порядок підготовки документів для проведення ліцензування спеціальностей та акредитації освітніх програм». З урахуванням рекомендацій, отриманих під час акредитації інших освітніх програм ННІБХБ, були вжиті такі заходи: посилено популяризацію академічної доброчесності (виділено окремий пункт у силабусах і робочих програмах), введено обов'язкову компоненту «Педагогічний

професіоналізм викладача ЗВО» з урахуванням потреб ринку праці. За рекомендацією експертної комісії з акредитації ОПП «Екологія» першого (бакалаврського) рівня створено окрему рубрику на сайті кафедри для зворотного зв'язку з випускниками та розміщено анкету для їхнього опитування. Додатково, за словами керівника Центру забезпечення якості освіти з урахуванням загальних тенденцій вдосконалення освітніх програм, були внесені корективи до навчального плану: практичну складову перенесено на третій семестр, щоб зменшити навантаження на аспірантів, а вивчення іноземної мови розподілено на два семестри. Попри наявність механізмів урахування акредитаційних зауважень, у ЗВО відсутня практика оприлюднення консолідованих рішень щодо виконання рекомендацій та усунення недоліків, висловлених під час акредитацій усіх освітніх програм. Відкритий доступ до такої інформації є важливою передумовою ефективного постакредитаційного моніторингу, забезпечення прозорості процесів вдосконалення освітніх програм та формування довіри серед усіх зацікавлених сторін.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти формується культура якості освіти, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Експертна група вважає, що культура якості вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича сформована на достатньому рівні, що забезпечує сталість розвитку освітніх програм та освітньої діяльності загалом. Важливим показником цього є активна участь усіх зацікавлених сторін – керівного складу ЗВО, здобувачів освіти, науково-педагогічних працівників та зовнішніх стейкхолдерів – у процесах удосконалення освітніх програм та підвищення їх якості. Університет системно здійснює моніторинг якості освітнього процесу, що включає регулярні опитування учасників освітньої діяльності. Опитування проводяться як на загальноуніверситетському рівні, з метою виявлення загальних тенденцій і проблемних аспектів у системі забезпечення якості вищої освіти <https://cutt.ly/4ryaawVn>, так і на рівні окремих освітніх програм <https://cutt.ly/QryapXSc>. Функціонування системи забезпечення якості вищої освіти у ЧНУ здійснюється на трьох рівнях. 1 Рівень кафедри: гарант ОП, члени робочої групи, завідувач кафедри та викладачі проводять моніторинг діяльності науково-педагогічних працівників. Питання забезпечення якості розглядаються на засіданнях кафедри, що включають обговорення результатів моніторингу, висловлених пропозицій та прийняття рішень щодо удосконалення освітнього процесу. 2 Рівень навчально-наукового інституту (ННІБХБ): деканат, методична рада та Вчена рада інституту здійснюють контроль за діяльністю кафедр, узагальнюють результати моніторингу та обговорюють їх на засіданнях Вченої ради інституту. Прийняті рішення спрямовуються на вдосконалення освітнього процесу та підвищення ефективності підготовки здобувачів. 3 Рівень університету: відповідальними органами є навчальний відділ, Центр забезпечення якості вищої освіти, науково-методична рада та навчально-методична комісія Вченої ради. Вони здійснюють моніторинг діяльності інститутів, відокремлених структурних підрозділів та інших університетських підрозділів. Обговорення питань якості відбувається на засіданнях Вченої ради, де ухвалюються рішення та визначаються заходи щодо їхнього впровадження.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

Сильних сторін і взірцевих практик не виявлено. ЧНУ має чітко прописані документи, що регулюють процеси створення, затвердження, моніторингу та перегляду ОПП. Вона переглядається з урахуванням пропозицій зацікавлених сторін: науково-педагогічних працівників, здобувачів освіти та роботодавців. Здобувачі активно залучаються до перегляду ОПП через участь у відповідних робочих групах і анкетування. ЗВО залучає роботодавців до перегляду ОПП, зокрема через опитування та обговорення на засіданнях. ЕГ встановлює повну відповідність ОПП Екологія за підкритерієм 8.1: ЧНУ дотримується визначеної внутрішніми нормативно-правовими документами процедури перегляду, оновлення та моніторингу. Встановлено часткову відповідність за підкритерієм 8.3 в контексті удосконалення системи проведення опитувань роботодавців та підкритерії 8.6 - недостатньо якісно сформована система реагування на результати акредитаційних експертиз. За підкритеріями 8.2, 8.4, 8.5, 8.7 ОП в цілому відповідає вимогам. Здобувачі залучені до періодичного перегляду ОПП. У цілому ЧНУ має сформовану культуру якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності. Вищевикладене та надані ЕГ рекомендації дозволяють сформулювати висновок про відповідність критерію 8 рівню «В».

Недоліки

Суттєвих недоліків не виявлено. Відсутня практика оприлюднення консолідованих рішень з урахування рекомендацій та усунення недоліків, висловлених у процесах акредитації усіх ОП та ОПП ЧНУ. Відкритий доступ до такої інформації є важливою передумовою ефективності процесів постакредитаційного моніторингу. Незначним недоліком є відсутність на сайті кафедри окремих анкетувань (опитувань) для роботодавців.

Рекомендації

Центру забезпечення якості освіти запровадити практику оприлюднення на сайті ЧНУ інформації щодо консолідованих результатів реагування внутрішньої системи якості ЗВО на визначені недоліки та запропоновані рекомендації з урахуванням усіх акредитацій, що пройшли в університеті. Термін реалізації – до початку 2025-2026 н.р. Гаранту програми в термін до початку 2025-2026 н.р. рекомендовано запровадити окремі анкетування для роботодавців на сайті кафедри, що сприятиме більш ефективній взаємодії зі стейкхолдерами та врахуванню їхніх пропозицій в удосконаленні освітньої програми.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є чіткими та зрозумілими. Основна нормативно-правова інформація міститься на офіційному сайті ЗВО у вкладці "Нормативні документи" <https://www.chnu.edu.ua/universitytet/normatyvni-dokumenty/>. За цим покликанням висвітлена уся необхідна документація, що регулює аспекти діяльності освітнього процесу, зокрема установчі документи (Стратегічний план розвитку ЧНУ (2025-2029 рр.), Положення про Науково-методичну раду ЧНУ, Етичний кодекс, Концепція гуманітарної діяльності на 2023-2027 роки, Концепція розвитку на 2023-2026 роки, План гендерної рівності на 2023-2026 роки, Статут ЧНУ <https://cutt.ly/Drev23ky>, документи, що стосуються організації освітнього процесу (Положення про організацію проведення моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти, Порядок реалізації здобувачами вищої освіти ЧНУ права на вибір навчальних дисциплін, Порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, Порядок переведення на навчання за кошти державного бюджету студентів денної та заочної форм навчання, які здобувають освіту за кошти фізичних або юридичних осіб, Положення про організацію освітнього процесу, Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату, Положення про атестацію здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу тощо) <https://cutt.ly/mrev9cHx>, наукову діяльність (Положення про організацію наукової, науково-технічної діяльності в ЧНУ, Порядок надання наукових та науково-технічних платних послуг, Положення про Проектний офіс "UNITA Project Office", Положення про щорічний конкурс "Молодий вчений року ЧНУ ім. Ю. Федьковича", Положення про рейтинг викладачів, Положення про рейтинг кафедр, Положення про Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених та Раду молодих вчених, Положення про порядок проведення атестації наукових працівників, Положення про гранти для молодих вчених, Положення про Інституційний репозитарій Archeg наукових та освітніх матеріалів тощо) <https://cutt.ly/Hrev9KT8>. Офіційний вебресурс розроблений двома мовами: українською та англійською і є зручним та доступним користувачам, справно працює пошук по сайту. У ході відеозустрічей, всі учасники підтвердили доступність інформаційного забезпечення. Тому ЕГ вважає, що права й обов'язки послідовно дотримуються усіма учасниками освітнього процесу під час реалізації ОНП Екологія у ЧНУ.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Проєкт ОНП "ЕО" <http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/ogoloshennia/obgovorennia-osvitno-naukovoyi-programi-pidgotovki-ekologiya> доступний на офіційному сайті ННІБХБ у розділі "Оголошення" та опублікований не пізніше, ніж за місяць до затвердження ОНП. Для отримання зауважень та пропозицій вказана електронна адреса гаранта ОНП. Отримані зауваження та пропозиції опрацьовуються та презентуються на робочих зустрічах з обговорення ОНП. Для зручності усіх зацікавлених сторін, що бажають долучитися до покращення ОНП та вчасно надати свої пропозиції, експертна група рекомендує зазначати актуальні терміни проведення процесу обговорення ОНП.

3. Заклад вищої освіти забезпечує на своєму вебсайті відкритий доступ до інформації та документів відповідно до законодавства. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (освітню програму у повному обсязі, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін, можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

Інформація про ОНП, робочі програми, практичну підготовку, силабуси обов'язкових та вибіркових дисциплін, анотації вибіркових дисциплін викладено за посиланням <https://ecology.chnu.edu.ua/diialnist/navchalna-robota/101-ekologhiia-phd/>. Представлена в ОНП інформація є вичерпною та має достатній обсяг для зацікавлених сторін. Здобувачі вищої освіти також можуть отримати інформацію про освітні компоненти (підручники, посібники, методичні розробки, наукові статті), використовуючи платформу Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/> та інституційний репозитарій ARCher <https://archer.chnu.edu.ua/>. Під час онлайн-зустрічей учасники зазначали про зручність у користуванні офіційного вебсайту. ЕГ відзначає наявність зворотного зв'язку зі службою технічної підтримки Support team внизу стартової сторінки та активні e-mail адреси її представників. Інформація про діяльність ЗВО та кафедри екології та біомоніторингу зокрема вчасно та регулярно оновлюється у розділі Події та оголошення <https://cutt.ly/nrezXx6q>.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

Сильних сторін і взірцевих практик не виявлено. ЗВО демонструє політику відкритості та прозорості. Усі внутрішні документи, що регулюють діяльність освітнього процесу в ЧНУ є зрозумілими та чіткими. Інформація про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) є правдивою та доступною для всіх зацікавлених сторін. Офіційний сайт ЗВО систематично поповнюється актуальною інформацією. Наявний активний зворотний зв'язок щодо обговорення проєкту ОНП. Таким чином, ЕГ встановлює повну відповідність підкритерію 9.1 та 9.3 - всі учасники освітнього процесу демонструють обізнаність та дотримуватися правил та процедур, визначених та опублікованих ЗВО; обсяг інформації щодо ОНП є достатньою для інформування відповідних зацікавлених сторін. За підкритерієм 9.2 ЕГ відзначає відсутність опублікованих термінів обговорення ОНП. Загалом результати аналізу та надані ЕГ рекомендації дозволяють сформулювати висновок про відповідність критерію 9 рівню «В».

Недоліки

Суттєвих недоліків не виявлено. ЕГ констатує відсутність опублікованих термінів закінчення обговорення проєкту ОНП, як неповну відповідність вимогам підкритерію 9.2.

Рекомендації

ЕГ рекомендує гаранту ОНП на сторінці, де розміщений проєкт ОНП на 2025-2026 н.р., забезпечити публікацію кінцевої дати його обговорення в термін не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення цієї процедури.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової (освітньо-творчої) програми забезпечує повноцінну підготовку аспірантів (ад'юнктів) до розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності за відповідною спеціальністю (спеціальностями) та/або галуззю знань (галузями знань), володіння методологією наукової та педагогічної діяльності

Відповідність змістовного наповнення ОНП «Екологія» науковим інтересам широкого кола стейкхолдерів, у тому числі – здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії, представників роботодавців, академічного середовища, було підтверджено під час он-лайн зустрічей ЕГ в межах програми візиту. Не дивлячись на той факт, що акредитація первинна, зробити підтверджені документально висновки щодо повноцінності підготовки випускників є можливим – так, випусниця аспірантури зі спеціальності 101 «Екологія» 2021 року Тимчук Катерина Юріївна внаслідок успішного завершення програми підготовки здобула освітньо-науковий ступінь доктора філософії. Захист відбувся у спеціалізованій вченій раді ДФ 08.051.022 Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. В ЧНУ заснована і розвивається широко відома наукова школа біологічного моніторингу та екосистемного сервісу, засновником якої є д.б.н., проф. С.С. Костишин (<https://www.chnu.edu.ua/nauka/naukova-ta-naukovo-tekhnichna-diialnist/naukovi-shkoly-ta-tsentry/naukovi-shkoly/>). Університет має вагомий вітчизняний досвід у підготовці фахівців з науковими ступенями в галузі класичної екології – 2 докторських і 39 кандидатських дисертацій. Представники стейкхолдерів, багато з яких є випускниками аспірантури ЧНУ минулих років,

підтверджують актуальність ОНП і високий рівень підготовки здобувачів. У свою чергу аспіранти також стверджують, що зміст, обсяг та номенклатура освітніх компонентів ОНП є достатньою для опанування ними компетентностей, необхідних для здійснення науково-дослідницької та викладацької діяльності як в галузі екології, так і в галузі вищої освіти.

2. Наукова (освітньо-творча) діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямку досліджень (творчості) наукових (творчих) керівників

Експертною групою проведено аналіз відповідності наукової тематики здобувачів напрямкам досліджень їх наукових керівників. Аналіз проведено на основі інформації, поданої в системі Національної агенції із забезпечення якості вищої освіти (<https://office.naq.gov.ua/1324930c-39fo-430a-9e59-fdffd8756f40>), профілів у Scopus, ORCID, Google Scholar. На час призначення керівниками аспірантів, всі особи мали фахові публікації з тематики, дотичної до тем запланованих дисертаційних досліджень. Теми аспірантів Москалика І.М., Герасимюка П.В., Бурдейного М.І., Семеніва В.С. стосуються еколого-економічних аспектів інтенсифікації процесів комахозапилення та збереження запилювачів, що на даних міжнародного моніторингу зимових втрат бджолиних колоній COLOSS, національним координатором якого в Україні є його науковий керівник проф. М.М. Федоряк. Теми Джоса В.В. «Моніторинг зимових втрат бджолиних колоній в Україні в умовах військового і повоєнного періодів» і Гелецького П.І. «Адаптації інвазійних філофагів до умов сучасного урбанізованого середовища на Заході України» дотичні до напрямку наукових досліджень його керівника доц. Г.Г. Москалик, яка більше 15 років досліджує інвазійні види рослин і тварин на території Чернівецької області. Тема Сосновського К.С. «Комплексне оцінювання послуг запилення агроecosистем Західної України» є частиною комплексного дослідження «Оцінка екологічного стану й розробка шляхів оптимізації екосистемних послуг агроценозів ентомофільних культур» його наукового керівника доц. У.В. Легети. Аспірантка Мишілюк І.І. мала низку спільних публікацій за темою дисертації з науковим керівником доц. А.В. Жук ще до вступу до аспірантури. Усі дисертаційні дослідження мають зв'язок з тематикою відповідних міжнародних програм, грантів, НДР, які виконуються кафедрою. Усі аспіранти мають спільні наукові публікації з керівниками. ЕГ звертає увагу, що у більшості здобувачів відсутні статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science.

3. Заклад вищої освіти здатний сформувати разові спеціалізовані вчені ради (разові спеціалізовані ради з присудження ступеня доктора мистецтва) для атестації аспірантів (ад'юнктів), які навчаються на відповідній освітній програмі

Проведений ЕГ аналіз діяльності наукової випускової кафедри екології та біомоніторингу ЧНУ, ознайомлення з роботою суміжних кафедр, результати роботи з фокус-групами в процесі реалізації Програми візиту дозволяють стверджувати, що в ЧНУ беззаперечно сформовано науково-експертне середовище, що дозволяє виконати умови формування разових спеціалізованих рад щодо захисту кваліфікаційних робіт доктора філософії за спеціальністю 101 «Екологія». На запит ЕГ було подано інформаційну довідку в якій змодельовано внутрішньоуніверситетську частину ймовірних разових рад із захисту дисертацій. Довідку подано у відповідь на запит в системі НА (<https://office.naq.gov.ua/4fbbc3fc-f500-44a2-acdd-d39a807ce3b4>), а також – додано до звіту як Додаток 2. Додаток реалізовано в 3 таблицях: Таблиця 1. Спроможність ЗВО за ОНП «Екологія» створити разові спеціалізовані вчені ради для аспірантів 2-3 років навчання; таблиця 2. Відповідність наукової тематики кандидатської дисертації і досліджень потенційних членів разової спеціалізованої вченої ради; таблиця 3. Попередній аналіз складу разової спеціалізованої вченої ради по захисту кандидатської дисертації.

4. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує можливості для виконання наукових досліджень (творчих проєктів) і апробації їх результатів відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, концертів, спектаклів, майстер-класів, персональних виставок, публічних виступів, надання доступу до використання лабораторій, обладнання, інформаційних та обчислювальних ресурсів тощо)

ЧНУ організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів шляхом проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо. Кафедра на постійній основі бере участь у низці міжнародних тематичних конференцій, симпозіумів та круглих столів, в яких аспіранти беруть участь. Зокрема, у 2022-2023 рр. здобувачі брали участь у: 18-й онлайн-конференції міжнародної асоціації COLOSS (18th COLOSS eConference) (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/novini/18th-coloss-econference-mizhnarodna-onlain-konferentsiia>). Щорічному онлайн-семінарі національних координаторів "COLOSS Monitoring e-Workshop 2022" та онлайн-семінарі "How to use LimeSurvey and how to make the updates" (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/novini/pidgotovka-do-novogo-sezonu-monitoringu-coloss-v-umovah-viini>). Щорічний міжнародний науково-практичний конференції «2020 e-COLOSS Conference» (<http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/genetic/novini/e-coloss-mizhnarodna-konferentsiia-po-apiologiyi>). Крім цього є можливість участі у міжнародних конференціях з публікацією матеріалів у Scopus. Кафедрою екології та біомоніторингу регулярно організовуються семінари, круглі столи, події різних масштабів в яких беруть участь здобувачі ОНП (<https://nnibhb.chnu.edu.ua/novyny/novyny-kafedry-ekolohii-ta-biomonitorynhu/>). У аспірантів та

викладачів також є можливість безкоштовних публікацій у статтях університетського журналу категорії Б «Біологічні системи» (<https://journals.chnu.edu.ua/biosystems>), фахового за спеціальністю 101. У дослідників кафедри є доступ до великої кількості сучасного лабораторного обладнання власних лабораторій, та партнерських організацій і підприємств з якими укладені договори. Для проведення наукових досліджень аспіранти використовують ліцензійне програмне забезпечення, яке встановлено на сучасних ПК (комп'ютерний клас кафедри екології та біотехнології оновлений у 2022 р у межах Програми TEMPUS IV Project EcoBru - сучасний комп'ютерний клас із 17 ноутбуками, 5 планшетами-трансформерами, багатофункціональним принтером, мультимедійним проектором, Wi-Fi роутером і стереоскопічним мікроскопом (Konus Crystal-Pro) із цифровою камерою.

5. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, концерти, спектаклі, майстер-класи, персональні виставки, публічні виступи, участь у спільних дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах тощо

В університеті створені можливості для залучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти. Функціонує відділ міжнародних зв'язків, який координує, консультує, інформує про конкурси, заходи та проєкти (<https://surl.li/qmnpwp>). Відповідно до п.2.2 Положення про порядок реалізації на академічну мобільність (<https://surl.li/vkjrwh>) аспіранти мають право брати участь у програмах академічної мобільності. ЕГ встановила, що здобувачі беруть участь у міжнародних конференціях (<https://surl.li/amewdp>, <https://surl.li/gseayl>); семінарах <https://surl.li/rqtsxi>; міжнародних проєктах (наприклад, Сосновський К., «RestPoll: Відновлення середовищ існування запилювачів у європейських агроландшафтах на основі мультипартисипативного підходу за рамковою програмою ЄС «Horizon Europe» <https://surl.li/bekiqj>); публікують результати досліджень у закордонних виданнях (Шкробанець О. <https://surl.li/erjrym>, Шкробанець О., Тимчук К. <https://surl.li/liozxy>; Черлінка Л. <https://surl.li/aeoea>); є членами Міжнародної некомерційної асоціації COLOSS (<https://surl.li/zgvswt>).

6. Наявна практика участі наукових (творчих) керівників аспірантів (ад'юнктів) у дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах, результати яких регулярно публікуються, презентуються та/або практично впроваджуються

Під час експертизи підтверджено, що наукові керівники здобувачів (проф. Федоряк М.М., доценти Жук А.В., Москалик Г.Г., Легета У.В.) беруть участь у виконанні НДР (кафедральна тема ДРН⁰ 0121U105597 «Оцінка екосистемних послуг і асоційованих факторів ризику на градієнтах ландшафтних умов у цілях сталого розвитку»; бюджетна НДР ДРН⁰0122U001217 «Моніторинг і оптимізація екосистемних послуг в умовах деструктивних агропромислових впливів на засадах концепції соціоекологічної системи»), є керівниками та/або виконавцями науково-дослідних міжнародних проєктів («RestPoll: Відновлення середовищ існування запилювачів у європейських агроландшафтах на основі мультипартисипативного підходу / Restoring Pollinator habitats across European agricultural landscapes based on multi-actor participatory approaches» за рамково угодою ЄС «Horizon Europe»); результати НДР опубліковано в доробку праць керівників аспірантів та впроваджено в практичну і навчальну діяльність <https://surl.li/hwulay>.

7. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових (творчих) керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення здійснення наукового (творчого) керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

ЕГ встановлено, що академічна спільнота ЧНУ має нульову толерантність до таких випадків та здійснює активну діяльність для розробки якості. Цьому сприяє розвинена внутрішня нормативна база: Етичний кодекс <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdbsozb/etychnyi-kodeks-chnivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>, Правила академічної доброчесності <https://www.chnu.edu.ua/media/lnojdab4/pravylo-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf>, Положення про виявлення та запобігання плагиату https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zarobihannya-plahiatu_2024.pdf. Перевірки на академічний плагиат підлягають: кваліфікаційні роботи здобувачів всіх рівнів вищої освіти; авторські навчально- та науково-методичні праці (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій), монографії, рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів заходів наукового, науково-технічного і науково- методичного спрямування (конференцій, семінарів, з'їздів, конгресів та ін.), дисертаційні роботи та автореферати на етапі представлення матеріалів робіт до розгляду спеціалізованою вченою радою. Організацію перевірки здійснює заступник директора з питань інформаційних технологій Наукової бібліотеки Університету. Рекомендована схожість дисертаційних робіт - до 10%. Випадків порушень положень академічної доброчесності у межах даної ОП не було виявлено. Під час онлайн-зустрічей здобувачі та їх наукові керівники виявили обізнаність у питаннях дотримання академічної доброчесності та наслідків у разі виявлення недоброчесних дій. Заходи з популяризації академічної доброчесності регулярно проводяться як на університетському рівні <https://www.chnu.edu.ua/media/zrdpdgeg/zakhody-z-populyaryzatsii-ad-u-2024.pdf>, так і на рівні кафедри екології та біомоніторингу <http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/novini/naukovo-metodichnii-seminar-akademichna-dobrochesnist-ta-plagiat>, <http://ibhb.chnu.edu.ua/dpt/ecology/novini/oleg-shiliuk-pro-akademichnu-dobrochesnist-ta-pravila-posilannia-v-studentskih-robotah-u-ramkah-kursu-osnovi-naukovoyi-diialnosti>.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

Взірцевих практик не виявлено. У рамках реалізації ОНП Екологія забезпечується належна інтеграція аспірантів у міжнародну академічну спільноту, включаючи наукові дослідження, що відповідають напрямкам їхніх керівників, і гарантує можливість формування разових спеціалізованих вчених рад щодо захисту кваліфікаційних робіт доктора філософії за спеціальністю 101 «Екологія». Відзначається активна участь наукових керівників у міжнародних і національних проєктах, що сприяє якісній підготовці здобувачів та можливість їх участі у проєктах. ЧНУ дотримується принципів академічної доброчесності та має розвинену нормативну базу для запобігання порушенням. Таким чином, ЕГ встановлює повну відповідність за підкритеріями 10.1, 10.3-10.6 та часткову відповідність за підкритерієм 10.2 (недостатня публікаційна активність здобувачів у міжнародних журналах, індексованих у Scopus і Web of Science). Проте цей факт критично не впливає на якість отриманих освітніх послуг в рамках даної ОНП. Результати аналізу та надані ЕГ рекомендації дозволяють сформулювати висновок про відповідність критерію 10 рівню «В».

Недоліки

Суттєвих недоліків не виявлено. ЕГ визначає невелику кількість публікацій здобувачів у наукових виданнях, що індексуються в міжнародних базах Scopus та Web of Science.

Рекомендації

Науковим керівникам здобувачів активізувати роботу з написання та публікації статей здобувачів у періодичних наукових виданнях, які індексуються у міжнародних наукових базах Scopus та Web of Science протягом 2025/2026 н.р.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	В
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	В
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	В

Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>Додаток 1.pdf</i>	VvECOZQXFXjaqiFkVHK7uU1jIQ7tVTHJX5RKfooP xZk=
Додаток	<i>Додаток 2.pdf</i>	yPN8C09uxpOFCHg9dot3ugDqu3zUB8g8FE7MzAb pq/Y=

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Бахарєв Володимир Сергійович

Члени експертної групи

Шестопапов Олексій Валерійович

Тесьолкіна Тетяна Сергіївна